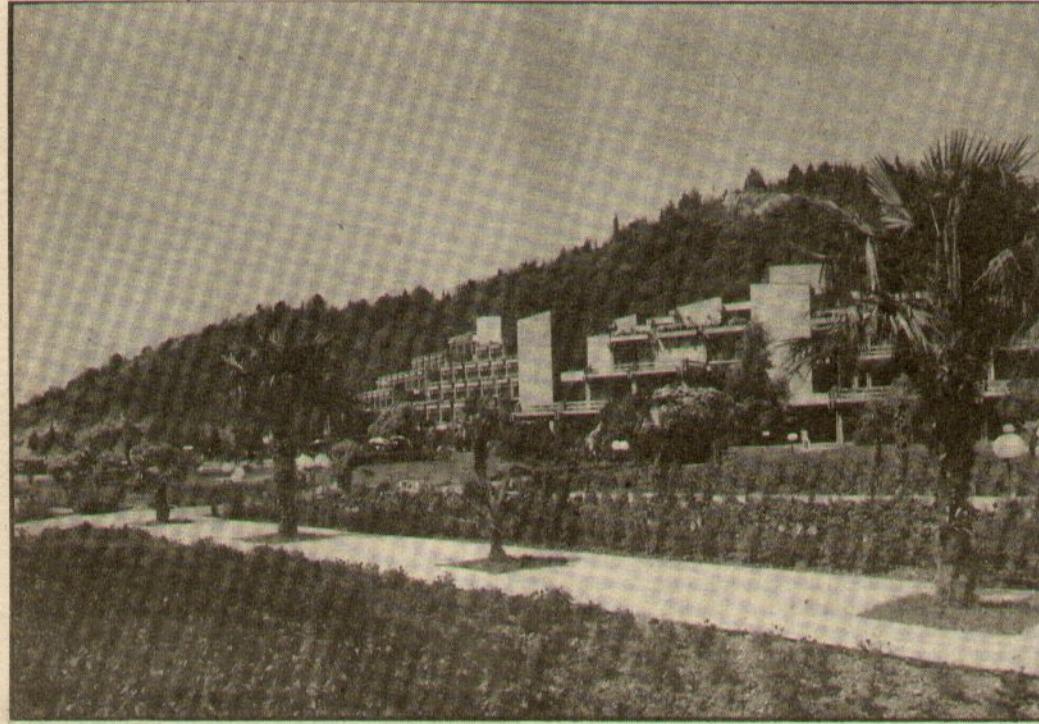


Приморске новине

Излази мјесечно ■ Година XXIII ■ Број 387



ОРКАНСКА БУРА 13. и 14. ЈАНУАРА

ШТЕТЕ-МИЛИОН И ПО

Орканска бура која је 13., 14. и 15. јануара захватала јужни дио Црне Горе, нанијела је велику штету на подручју општине Будва. Према непотпуним подацима Општинске комисије, штета износи више од милион и по динара, не рачунајући ону на хотелима "Будванске ривијере" и штету коју је претрпјела пољопривреда на овом подручју.

Пријављена штета на стадиону ФК "Могрен" износи 200.000 динара, на објектима Електродистрибуције 150.000, "Монтенегропромета" 60.000, Монтекс керамике у Буљарци 40.000 динара. Штета на предајнику Радио Будве и антенама за кабловску телевизију Информативног центра износи око 10.000 динара, а штета на градском пливалишту, више од 30.000 динара.

Посебне невоље вјетар је причинио становницима монтажног насеља Дубовица, где је без крова остало 16 породица са

преко 45 чланова. Знатну штету, претрпјeli су објекти Основне и Средње школе у Будви, где су страдала стакла на прозорима, крову и фискултурној дворани. У градској луци вјетар је потопио 15 чамаца, а са кровова кућа поломљен је велики број пропова.

У налетима јаког вјетра, откiven је кров на згради Аутобуске станице, а у градским парковима и дуж улица, поломљено је и исчупано на десетине стабала. Због оштећене електро мреже неколико села остало је без струје, а првог дана невремена град је у пољопривредним сатима био без воде.

Приличне штете вјетар је нанео пољопривреди, а непотпуни подаци Општинске комисије за процјену штете говоре, да је страдало 150 стабала маслина која су ишчупана или поломљена. Страдали су и засади поморанди, лимунова и мандарина, па је највећератије дна ове године неће ни бити.

Поводом штете од невремена, представници Владе Републике Црне Горе, предвођени министром **Миладином Вукотићем**, посјетили су Будву 18. јануара и на лицу места се упознали са насталом штетом. Њих су представници Скупштине општине Будва, на челу са предсједником **Жарком Миковићем**, упознали с активностима Општине на санирању настале штете, којом приликом је констатовано да је најпрече обавеза, помоћ породицама које су остале без крова. Представници републичке владе, су том приликом обећали помоћ у границама реалних могућности, која је касније и стигла у узносу од 40.000 динара.

Житељима радничког насеља Дубовица, издвојена је новчана помоћ од стране Скупштине општине, како би набавили кровне покриваче и друго најнужније за боравак у иначе неусловним баракама.

Ранко ПАВИЋЕВИЋ

Приморске новине

У
О
В
О
М
У:

- Око чега се споре Општина и „Меркур“:
— Сјећаш ли се оне грешке? — страна 2.
- Анкета — Што нашим грађанима смета ове зиме?
- Ријешен статус Његошевог манастира — Подмаине у крилу цркве — страна 5.
- Како газдујемо нашим највећим добром — Море државна брига — страна 6.
- Читање непрочитаног пјесника на нов начин — Стефан Митровић: „Слушам бол у камену“ — Из „Зета-филма“ поручују — страна 8.
- Из „Зета-филма“ снима се „Јелена Савојска“ — страна 9.
- Наш фелтон: Браћа Боцарић између Будве и Европе. — страна 10.

ДНЕВНИК УРЕДНИКА

НЕМА ДАНА БЕЗ ОЧНОГА ВИДА...

Нешто се у овој земљи протеклих година промијенило јер је морало бити другачије, понешто смо промијенили теме да не би било као прије, али смо једну „тековину“ сачували и усавршили како само то ми умијемо — спајање празника и недеља. Раније смо то радили с дводневним празницима (Нова Година, Празник рада, Дан Републике), али смо доношењем Закона о светковану вјерских празника почели по који дан додавати и уз божићне и вакршње празнике. И то сложно и јединствено како само то ми знамо кад треба — не радићи. И без обзира на политичка и вјерска осјећања, уверења и опредељења. Законодавац је, додуше, знајући за ту нашу „специјалност“ прописао да су државни органи, органи локалне самоуправе, јавна предузећа и јавне установе, чија је основач Република, односно општина, обавезни да у вријeme вјерских празника обезбједе остваривање својих функција, али у практици је другачије. Сви смо, усталом, вјерници, па нема ко коме да замјери, нити ко кога да контролише. Најбоље су прошли они којима ништа није требало у установама које су у вријeme божићних празника требале да „остварију своје функције“. Посебно не, на примјер, у апотекама које су све „колективно“ празноване.

● А божићни празници су, иначе, свечано обиљежи. Посебно Бадњи дан пред црквом Света Петка где се први пут послије више деценија окupilo уз бадњаке неколико стотина Маина, скоро из свих села и братства овог племена, али и не само они, него и многи други с подручја ове парохије. Било је и младих и старијих, и жене и дејце, и вјерника и атеиста, и дејеосаца, и народњака, и радикала, и политички (јавно) неопредијељених. И тога дана то никоме није сметало, нико никога није питao зашто је ту, сви су били задовољни што су ту заједно као да... Посебно су некако били задовољни старији, а један од њих, више за себе, рече: Некад су се окupљајући на овом месту највише радовали млади, а онда су се ти лијепи обичаји запустили и заборавили. Данас се највише радују старији јер изгледа да ће се то обновити, и међу нама бити више слоге и пријатељства.

● А у вријeme божићних празника на телевизији „Горски вијенац“ и мудри Игуман Стефан „Нема дана без очнога вида, нити праве славе без Божића“.

● Онда нам се догодило — невријеме. Јак вјетар је за неколико дана нанио огромне

штете чија се вриједност још евидентира и процењује. Највише су (по обичају) страдали друштвени објекти и тзв. монтажна градња. Ту је санација, углавном, у току, али штете у пољопривреди ће се мало теже „санирати“, посебно оне у маслињацима и воћњацима. Можда је и са тронедељне дистанце неупутно питање је ли баш морало бити толико штете, али вјаља ћemo послиje свега скватити да не би смјело да нас вјетар изненадије зими, јер му је тада вријеме као и тропским врелим лjetим.

● Прошли су празници, смирио се вјетар, и онда су дошли на ред — „Приморске новине“. Овога пута нас нико није, бар колико знамо, јавно прозивао, него смо добили — просторије за рад. У Старом граду, Петра I Петровића 3, други спрат десно, тако да више нијесмо новине „без адресе“. Нама који највише радимо око овог листа, то много значи, а вјаља ће од тога неке користи имати и читаоци.

● А јануар је најдужи мјесец, мјесец празника у коме се ништа не догађа. Тако кажу, а не мора да буде, па се овог јануара у нашој општини ипак понешто и дogađalo. Преко штампе су поруке размијенили Скупштина општине и „Меркур“, кажу и једни и други да су у праву, а можда је постиједи и нешто треће. Може бити чим се нијесу могли директно споразумјети. Расправљали смо о ревизiji генералног урбанистичког плана за Будву и Бечице, плану санације како га „крстише“, послиje чијег усвајања ништа више неће бити као прије. Рачунају на то, по свему судећи, и бројни градитељи дуж „ривијере бисерних плажа“, па претеклих недеља нијесу одмарали, без обзира на празнике и свеце, и Закон о светковану вјерских празника. Не знамо колико је тиха грађевина у складу с вјажећим плановима, када ће и хоће ли се легализовати, али то нам и није нека фалинка, јер то, како ствари стоје, мало ко у нашој општини и зна.

● А да јануар ипак буде јануар из прича о зимским „недогађањима“ побринули су се туристички посленици. Јећња туристичка метропола оне и ове Југославије зими „сном мртвијем спава“. Стално, додуше, размишљају како да се та зима „осмисли“, али их у томе баш сваке године прекидају прве јулске врућине и први лjetњи туристички ласти. Ласте су нам поодавно (прије санкција) само вјесници календарског пролећа, али не и претходница гостију.

■ Васо М. Станишић

Јадрански сајам између двије пословне године

НОВЕ ИЗЛОЖБЕ

Јадрански сајам је успјешно завршио пословну годину и благовре-мено почeo припреме за ову годину. У октобру је утврђен календар приредби за 1995. и упућен излагачима, а већ неколико година је практика програма изложба започета (9-13. мај), Сајам еколоџије и изложба Заптити '95 (24-27. мај), Сајам грађевинарства (12-15. мај), Сајам информатике, електротехнике, телекомуникација и биротехнике (27-30. октобар). Сајмови приватног предузетништва и информатике су нове изложбе на Јадранском сајму у Будви и њима предстоји борба да изборе своје место у програму Јадранског сајма као и поменуте дугогодишње приредбе.

— Промоција у Београду 25. јануара је успјела и нада-шила наша очекивања јер је то истовремено била и презентација југословенског и црногорског туризма којој је присуствовало преко 300 пословних људи, шест министара из савезне и двије републичке владе — каже Јанко Ражнатовић, директор Јадранског сајма, истичући да је промоција била добро праћена од стране штампе и телевизије и да су многи добри познаваоци таквих промоција рекли да толики број пословних људи на једном мјесту може само да окупи Јадрански сајам.

Успјела промоција, по ријечима Ражнатовића, најављује и успјешну текућу пословну годину у којој су највећи манифестијације Салон

редни и пословни центар — каже Јанко Ражнатовић. — Имамо сагласност ХТП "Будванског ривијера" која је такође заинтересована за овај простор, а и обраћавачи новог Генералног урбанистичког плана су уважили такву напу орјентацију и вјероватно ће предвидјети простор за један такав објекат на подручју од поште до ријеке Грђевиће. Био ће то објекат од око 15 хиљада квадратног простора, а његовом изградњом би се решили многи основни проблеми Будве, посебно туристички (зимски), културни, сајамски...

Директор Јадранског сајма каже да ни самим нијесу задовољни постојећим изгледом сајма, али то мора остати тако док се изгради нови, како се не би прекидао континуитет сајамских манифестијација. А да су оне значајне не треба посебно истицати, јер је Будва захваљујући Јадранском сајму ушла у свјетски водич сајамских градова и због организације више конгреса уврштена у конгресне градове свјета. Само те двије чињенице говоре да Јадрански сајам завршећу пажњу и Будве, и Црне Горе, па и Југославије.

оврт

СЈЕЋАШ ЛИ СЕ ОНЕ – ГРЕШКЕ?

• (Зашто се споре Општина и „Меркур“ и кој је спору кумовао?)

ПЕТОГ јануара Холдинг компанија „Меркур“ из Будве је прославила свој шести рођендан и тим поводом сазвала конференцију за штампу на којој је било мало ријечи о успешном пословању овог по многима узорног и симболичког предузећа, а више о спору са руководством будванске општине и њеном управом. (Тако је, бар јавност упозната од колега које су биле на тој конференцији за штампу, а „Приморске новине“ су заборављене, предвиђене или заобиђене, а „изворну“ информацију нијесмо могли добити ни касније у више покушаја).

Укратко, предсједник Холдинг компаније „Меркур“ Милан Мрваљевић је обзидно критикована предсједнико Скупштине општине Будва и општинске управе што му онемогућавају изградњу пословног центра у Будви, површине 6,5–7 хиљада квадратних метара у коме би били робна кућа, пословни простор „Меркура“, апартмани, гараже... посао у који је „Меркур“ већ уложио 300.000 марака и пронашао страног партнера који је спреман да у то уложи средстава. Меркур је пропшле године на подручју наше општине инвестирао 8,3 милиона динара, а по ријечима Мрваљевића хтјели су и више да им је дозволила будванска општина која уместо тога покреће судску спор око куповине аутобуске станице. За пословни центар је одобрен пројекат, од њега би општина требала да наплати по основу комуналног милион и по марака, или општина то одбија, мијења урбанистичка рјешења и дозвољава изградњу сличног објекта у близини једној другој фирмама. До предсједника СО Будве нико из „Меркура“ не може доћи двије године, а у међувремену су представнике ове фирме примили предсједник црногорске владе и надлежни министри који не могу да сквате однос Општине према „Меркуру“.

По, мијењају се времена и исправљају грешке. Ката-

стак је, како рекоше на конференцији за штампу, исправио грешку и од 12.500 квадратних метара које су биле приписане аутобуској станици вратио Општини 5.106 квадратних метара. И ту није крај спора, јер Општина тражи још 1.500 квадратних метара и нада се да ће тај спор суд ријешити у њену корист. „Меркур“ је свој пословни центар „лоцирао“ баш на том спорном земљишту, односно иза аутобуске станице, где се сада налази стовариште грађевинског материјала, и због тога је настало све ово (не)потребно сукобљавање. Непотребно, јер су Скупштина општине и њена администрација морале правовремено обавити оно што су дужне по закону, а потребно и, практично, изнудено јер су таквим својим (не)радом омогућили „Меркуру“ нешто на шта, као изгледа, нема право.

И шта даље? Суд ће свакако одлучити, незадовољна страна ће се жалити, то ће се одуговлачiti, или ће се ипак, вљада и некако ријешити. Знаје се која је општинска, а која „Меркурова“ земља. А која је криј? Је ли та општинска администрација, упорна и не послушна, или неко други? Администрација, него шта, та апстрактна и, да кажемо, безлична армија је за све крила, исто као што су за све у овој земљи криви портири и дактилографи. Знају они све то и без поговора нису „терет“ универзалног кривца.

А хоће ли се појавити неки други овакви спорови, или су већ „ад акта“, хоће ли их бити на челу са тадашњим предсједником СО, или је администрација била упорна и – не послушна. „Приморске новине“ су тада о томе детаљно писале, дали су томе већи значај него остала гласила, што због концепције (локалног листа), што због заиста чудне „гершке“.

■ Вако М. Станишић

Писма читалаца



ЗИМОВАЊЕ НА ЛОВЂЕНУ

Ни једне године као ове није било изражено интересовање ученика за зимовање на Ловћену.

Пред полазак појавило се доста „прекојрних“ који су жељели – на Ловћен. Васпитачи су се нашли на мукама: како смјестити „вишак“ ученика. Иако су показали право мајсторство, смјестивши у један аутобус 98 ученика, нажалост један број ћака је морао остати. Шофери „Аутопревоза“ из Подгорице, извели су прави подвиг, уз ризик одвезли и вратили ученике уз заљење и завијење српините Ловћена. Заиста заслужују више од обичног људског ХВАЛА од стране ученика и наставника.

Сујет са снјегом изазивају је право одушевљене: било је ученика који су први пут били на зимовању. Временске прилике и нису биле много наклоњене (магла, киша, вијавица) али је све одушевљавало.

Поред ученика из Будве, у исто вријеме су одмарали и њихови вршњаци из Тивта и Котора. Дјеца су се забављала уживајући у зимским чаролијама – санкању, грудњавању, прављењу снешка, спортским такмичењима.

Спортска такмичења (фудбал, санкање и друго) организовали су васпитачи из Будве и Котора. Главна фудбалска утакмица је одиграна између Тивта и Будве. Уз велико навијање, побиједили су ученици из Тивта, (мада

су у ранијим незваничним утакмицама ученици из Будве имали више успјеха).

Сваке вечери дјеца су приређивала игранке, квиз такмичења, избор МИС, маскенбале... Ове забаве су веома добро и вјешто водиле васпитачице – наставнице из Тивта и Котора. У свemu су успјешно учествовали и наши ученици. У квизу знања – равноправно су подијелили прво место, наша ученица била је прва пратила мис, док је на маскенбалу маска „Дракул“ нашег ученика Вука, заузела прво место.

Били бисмо неправедни када у овом рапорту са зимовања ученика из Будве не бисмо поменули особље одмаралишта на Ловћену. Упућујемо им похвале: куварицама за спремање добре и квалитетне хране, сервиркама за брзо и уредно сервирање, спремачицама за уредно одржавање просторија, домару „Дјевојци за све“ који свуда стиже.

Пуну пажњу на очувању здравља дјеце, пружиле су докторица и медицинска сестра из Тивта.

Што се тиче васпитача, како из Будве, тако из Тивта и Котора може се рећи да су дјеловали као ујргани тим, све су заједнички планирали и организовали. Стално су били присутни уз дјецу, одвојивши недељу дана од свог задуженог одмора.

Петар Вукићевић

ДРАГИ ПРИЈАТЕЉИ,

МНОГО ме је обрадовало поновно излажење „Приморских новина“, а посебно што сте ми послали први број. Нама који повремено боравимо у Будви ово је највијажнија комуникација са будванском свакодневницом.

С обзиром да је ово први број који је изашао послиje дуже паузе, не знам да ли предвиђате да пишете о за нас актуелним збивањима која се дешавају у граду у облику кратких информација.

Изнео бих Вам један мој примјер: телефонску претплату редовно плаћам, а ево већ од септембра будванска пошта ми није послала рачун који сам редовно добијао на моју београдску адресу, када не боравим у Будви. Ради се о оној обавезној месечкој претплати.

Ја сам ових дана ту обавезу обавио пре које једне старе госпође из Будве. Како сам обавештен будванска пошта неће више слати ове рачуне, па не би било лоше када би Ви то обавили и изнели начин на који би ми то сами обављали.

Ово је један пример, а верујем да овакви имају још, па би нам обавештења са ваше стране била драгоценја.

Једног новог претплатника сам вам већ пронашао (мој колега Прља) и у том духу ћу водити пропаганду за тираж Вашег листа.

Много Вас поздрављам и желим Вам пуно успјеха.

Димитрије Ивановић
магистар ваздухопловних наука

ЗАБИЉЕЖЕНО У ПЕТРОВЦУ

НЕКАД БИЛО...

Петровац је по љепоти плажа, туристичких објеката и квалитетној понуди, годинама стајао уз раме најпознатијим лjetovalištima. Понос града је био и остао Дом Црвена комуна у којем се одржавају разноразне културне манифестације. Туристички и угоститељски радници из Петровца су често бирали за најбоље у Црној Гори и Југославији, а стизала су ласкава признања и за чистоћу плажа и наравно читавог мјеста.

У последње вријеме доста тога се промијенило на горе а прошла година биће упамћена по много чему што је деградирало годинама стварани туристички углед. Ових дана Петровац дјелује сабласно. Сви туристички објекти су под кључем, а отворено је само неколико киоска и једна продавница „Центропрома“ који својом понудом не задовољавају.

У Мјесној самоуправи су угледни Петровчани, а међу њима и др Војо Франићевић, директор хотела „4. јул“.

– Договарамо се и радимо на томе како би на неки начин спријечили и зауставили лопше појаве. То се прије свега односи на привремене угоститељске објекте којих је било на сваком кораку, чистоћи и уређењу мјеста, истиче Франићевић. – У сталном смо контакту са представницима општине Будва и комуналним службама које брину о уређењу мјеста и чистоћи града. Било је пуно чврстих обећања са њихове стране да ћемо заједнички остваривати циљеве. Показало се, међутим, да није све ишло како смо се договорили. Има неких нејасноћа, прије свега финансијске природе везаних за однос општине Будва према нама. Када смо се у Мјесној самоуправи организовали, мислили смо да је то чврсто и јако и да имамо одговарајућа овлашћења. Касније се испоставило да доста тога не функционише.

Цијенимо, каже Франићевић, да је Петровац у односу на Будву запостављен. И ријечи се о томе говорило, али сам тада вјеровао да такве оцјене не стоје. Сада сам ујерен да је тако. Сви хотели на подручју Петровца изузев „Паласа“ и „4. јула“ су издата у закуп. Не знамо шта ће са њима даље бити. Ми смо заобиђени а у туризму се дога-

ђају неке ствари на које ми готово не можемо ни мало утицати. Ја сам, примјера ради – наставља даље Франићевић – директор хотела „4. јул“ који је од прије двије године ју саставу ХТП „Будванскa ривијера“. Док смо били самостални радили смо и током зимских мјесеци. То је објекат спреман и (веома квалитетан) да рад током зимских мјесеци. Веома је погодан за развој спортског и здравственог туризма. Ових дана ме зову људи познати и питају зашто не радимо а ја им не могу дати прави одговор, јер за то нијесам компетентан. А штета је и што такав објекат не ради. Ово иде на адресу „Будванскa ривијера“. Ја сам сматрао да ће они за овакав објекат итекако бити заинтересовани, а испоставило се да су га претворили у један обични хотел.

Све оно што смо имали у том здравственом туризму, стоји неискоришћено, пропада и због тога сам нерасположен и веома незадовољан. Тешко је повјеровати или је истиња, да овога часа у Петровцу од свих угоститељских објеката раде свега три кафића где се окупљају стари и млади.

Он указаје и на закуп пјешчаних плажа које су некада веома квалитетно одржавале комуналне службе. – Показало се, тврди, да приватници нијесу право рјешење. Дуго већ има проблем Петровца и Петровчана је међутраски саобраћај.

– По питанју снабдјевености Петровца ништа лијепо не могу рећи. Ми једноставно немамо што да купимо. Од друштвених продавница ради само једна и то једнократно. Већ у 11 сати она се затвара. Приватници немају довољно иницијативе да попуни тај недостатак. Ми смо прикупљени да одлазимо у Бар да би купили најосновније артикли. Тада је проблем постоји већ неколико година. Рачунали смо да ће промјенама које су услиједиле приватни сектор заинтересовати и обогатити понуду овог мјesta. Својевремено је „Ратар“ из Подгорице заједно са СО Будва изградио објекат у центру Петровца, намијењен за трговину. Било је у плану да се у тој згради отвори робна кућа. До дана данашnjeg је тај објекат под кључем и препуштен је збу вре-мена.

Стево Гленда

Биљешка ЗАШТО ТАКО?

– НЕМА кафе, кафемат не ради, нема струје.

– Дај, онда један вињак!

Око 11 часова прије подне у нашем граду тече разговор у овом стилу. Или, ако и име струје:

– Кафу, минералну, а може и једна лоза!

Куда иду ове данашње генерације младих? Што је то што их инспирише, мотивише, емоционално успокојава? Као што се забављају, где се окупљају, ко су им идоли, где су им идеали, мисле ли на сопствен будућност?

Моја генерација је ишла на радне акције, сакупљала ствари новине и од зараде ишла на екскурзију, уређивала, чистила плаже и паркове, играла фолклор, свирала гитару на плажи, ишла на такмичења извиђача, пошумљава-

вала голети широм Југе.

Ова данашња празни чаше и флаши вискија и кока-коле, троши огромне количине бензина возећи се по градским шеталиштима, носи „ТТ-јце“, „магнуме“, „берете“ и „кашикаре“, додирујући з

ОПШТИНСКА УПРАВА У НОВИМ УСЛОВИМА

РЕОРГАНИЗАЦИЈА ИНСПЕКЦИЈЕ

KРАЈЕМ 1991. године у склопу промјена државне организације у Црној Гори, Скупштина Републике је усвојила и Закон о локалној самоуправи који је битно измјенио и положај општине и организације општинске управе. Како општинска управа функционише у новим условима, какви су досадашњи резултати, што се планира у наредном периоду, покушали смо да сазнамо од секретара Општине Вукашине Марковића, старешине општинских организација.

- Положај, надлежности и обавезе локалне самоуправе уређени су посебно Законом о локалној самоуправи, Законом о државној управи и низом других закона и других прописа из области јавних прихода и расхода и осталих области, тако да би основна права и дужности општине у складу с новом правном регулативом била да доноси развојне програме дјелатности чије је уређивање и обезбеђивање услова за њихов развој у искључиво надлежности општине, да доноси урбанистички план, буџет и завршни рачун, да уређује и обезбеђује обављање комуналних дјелатности, да уређује и обезбеђује коришћење градског грађевинског земљишта, да врши појединачни склопови овлашћења на доброма у општој употреби, да се стара о задовољавању непосредних потреба од интереса за локално становништво у области културе, физичке и техничке

културе, образовања, здравствене и социјалне заштите, да прописује пречије за повреде прописа које она доноси рекао је Вукашин Марковић издавајући најављнија правна решења које положај, место и улогу општине чине друштвима и битно различитим у односу на ранија системска решења.

У протеклом, скоро четврогодишњем приоду, изграђена је нова организација организма и служби наше општине, и то је, по ријечима Марковића, период у коме се могу критички сагледати постоећа решења и указати на правце даље дрогадње управе. Општинска управа је јединствени организациони облик у коме се истовремено врше послови локалне управе и стручни послови за потребе Скупштине општине и њених организма, а Општина је потпуно самостална у уређивању организације и рада општинске управе када се ради о извирним пословима општине. У том оквиру уређено је и питање радника запослених у општинској управи сходно Закону о радним односима и Закону о државним службеницима. Значи ли то да ће ускоро доћи и до реорганизације општинске управе?

-На првом наредном засједању општинске скупштине предложено је измене и допуне Одлуке о општинским органима управе чија ће скупштина бити укидање постојећег Одјељења за ин-

спекцијске послове, које је до сада обједињавало рад грађевинске, комуналне и саобраћајне инспекције – каже Марковић – Анализирајући рад овог одјељења закључио сам да је много боље решење да се грађевинска инспекција као посебан одсјек „веže“ за Одјељење за урбанизам, комунална инспекција би била у саставу Одјељења за комуналне дјелатности, а саобраћајна инспекција у саставу Одјељења за привреду и финансије. Поред суштинских разлога који упућују на овакву организацију општинских организма управе ово се и укапа у мој концепт да треба образовати организационе јединице које неће бити прешле уситњене. Сматрам да је сувише уситњена организација локалне управе неефикасна, да не искоришћава у потпуности кадровске потенцијале, омета међусобну сарадњу, разводњава одговорност и неминовно повећава број запослених. Мој став је да локална управа мора да организује вршење одговора на послове и задатака из свог дјелокруга тако што ће омогућити грађанима да што лакше и у што краћем постupku остварују своја права и изврšavaju своје обавезе, као и да је локална управа дужна пружити помоћ грађанима у остваривању тих права и обавеза.

Неизоставно је питање финансирања у новим условима, која су искуства и планови?

-У протеклом периоду по-

сеона пажња је посвећена финансирању система локалне самоуправе. Јавни расходи који се финансирају из општинског буџета су сведени на законом предвиђене намјене и оквире, а створене су нормативне претпоставке за наплату свих општинских, а посебно комуналних прихода (комуналије и земљарина). Током 1993. године због

познатих услова (мегаинфлација) локална самоуправа је у финансиској смисли једва састављала крај с крајем, али је након доношења Програма монетарне реконструкције и економског опоравка земље почела да функционише у регуларним условима па су готово у потпуности задовољене потребе за чије се финансирање средства обезбеђују у општинском буџету. Кад су у питању општинске финансије, планови за 1995. годину су „везани“ за доношење Закона о финансирању локалне самоуправе који треба да донесе дуго очекивану стабилност у општинске буџете. Настојајемо да обезбиједимо услове за максимално функционисање комуналне инфраструктуре и свих градских функција у туристичкој сезони, а ако буде могућности финансираће се

закључак значајних започетих комуналних објеката као што су градска капела, спортска хала и пројекат водоснабдевања – рекао је на крају разговора Вукашин Марковић.

ОПШТИНСКА КАСА

КОЛИКО је паре у општинском буџету, колики су приходи и како се троше, може ли се за неке потребе издвојити више из општинске касе, а за друге мање, питана су која се често постављају а посебно на прелазу између двије године када се сумирају резултати претходне и прави будет за следећу годину. Тако је и у Скупштини општине која је на последњој прошлогодишњој сједници усвојила ребаланс будета за 1994. и нацрт будета за 1995. годину. Нацрт је на јавној расправи, а након тога одборници ће доноји

одлуку о општинском буџету за текућу годину. Прошле године приход општинског буџета је био тачно 4.797.297.82 динара што је 97,02% планираног. Међу приходима општинске касе посебно су значајни били комунални приходи (комуналије, земљарина и путарина) – 1.920.879 динара, порези на лична примања (821.042), боравишна такса (652.865), порез на промет непокретности и права (446.6875), порез на имовину грађана и правних лица (199.187), порез на приходе од самосталних дјелатности (102.124), локалне комуналне таксе (111.379), пореза на приходе од имовине и имовинских права (81.509)... Главни расходи будета су били за комуналне дјелатности и комуналну потрошњу (2.294.445 динара), за рад општинских организма управе (1.086.543), за културу (373.083), за друштвене дјелатности (175.956), за општинску ватрогасну јединицу (126.104 динара)...

– Општински будет је прошле године обезбиједио значајна средства за несметане и нормално функционисање локалне самоуправе и извршавање свих осталих обавеза. Посебни квалитети прихода будета били су разноврсност прихода, односно широка основаца и велики број пореза и ниже стопе, што је разлог стабилистичког будета. Затим само 40 одсто учешћа пореза (остало су таксе и накладе), а оптерећења привреде су била само 30 одсто што је најповољније у Црној Гори – каже Саво Мартиновић, начелник Општинског одјељења за привреду и финансије – Током 1994. године извршene су све обавезе према корисницима будета, а поред редовне дјелатности значајна средства су издвојена за инвестиције, односно за побољшање водоснабдевања и набавку два камиона за одвоз смећа. Све у свему протекле године будет је остварио значајне приходе, али могло је и боље и више да је ефикасније радила Дирекција јавних прихода.

Према усвојеном нацрту планирани приходи будета општине Будва у 1995. години су 7.244.000 динара, односно извирни приходи 3.784.000, а комунални 3.460.000 динара. У међувремену дошло је до промјена републичких прописа што ће дјелом утицати на приходе будета – укинути су призреци, а неизвјесно је када ће општина умјесто тога добити дио пореза на промет, смањење су стопе пореза на непокретности и пореза на лична примања.

За рад организације планирани расход је 1.652.000 динара (плате, материјални трошкови, основне средства, просторно-планску документацију...), за културу 625.000 (Град-театар 200.000, ЈУ „Музеји, галерија, библиотека“ 220.000, „Црвена комуна“ 5.000, културно-пропагандне манифестије 200.000 динара) и за остале друштвене дјелатности 360.000 (највише за физичку културу и јавно информисање – по 110.000 динара. „Најтежа“ ставка у планираним расходима будета је финансирање програма одржавања за комуналне дјелатности – 3.460.000 динара.)

КОНКУРС

НАКОН одлуке Скупштине општине о приступању изразу урбанистичког пројекта Робне куће у Будви, Општинско одјељење за урбанизам је расписало позивни конкурс за израду просторног концепта и програма са идејним архитектонским решењем за израду урбанистичког пројекта Робне куће у Будви. Како смо сазнали од Михаила Каписоде, начелника Општинског одјељења за урбанизам, позиви за учешће на конкурс су упућени Браниславу Митровићу из Београда, Новаку Јовановићу из Подгорице, Пајлу Поповићу из Подгорице, Станком корпорацији из Београда, ГИП Градини из Приштине, ГП Рад из Београда и Бироу 59 из Београда. Конкурс је завршен и очекује се да до средине фебруара оцењивачки суд прогласи најбоље решење. Чланови оцењивачког суда су Младен Гаковић, предсједник, Мирослав Орландић, секретар Стеван Борозан, Миланка Вуковић, Лазар Сијерковић, представник „Симпа“ Врање, Рајко Вујковић, Ђорђије Медин и Војин Ђукић.

МАЊЕ ПРИВРЕМЕНИХ ОБЈЕКАТА

ОВОГОДИШЊИ Програм привременог коришћења градског грађевинског земљишта Скупштине општине је усвојила 28. децембра прошле године, што је много повољније у односу на раније године када је овај програм освојен почетком или чак средином године за тоје се односи.

Битна новина овогодишњег програма привремених објеката је, како су нас обавијестили у Општинском одјељењу за урбанизам, смањење броја објеката у односу на прошлу годину чак за 50 одсто. Примjer за то је локација код поште у Будви где је прошле године било 60 привремених објеката, а ове године је предвиђено само 28 киоска и по један трговински и угоститељски објекат. Новина је и да дуж шеталишта улицом Словенске обале неће бити тезги.

Поред локација утврђених Програмом, предвиђено је и да се на земљишту у приватном земљишту се могу одредити привремене локације за кампове уколико постоје услови за то (пријуљачак воде, струје и канализације) и ако су испуњени прописани урбанистичко-технички услови.

Накнада за привремено коришћење градског грађевинског земљишта утврдио је Општинско одјељење за комуналне дјелатности, а о реализацији програма бринуће комунална инспекција. У одјељењу за урбанизам сматрају да је спровођење овог програма потребна јака комунална инспекција да не би било као у ранијим годинама, посебно прошле, када је доста привремених објеката радио без одобрења. У том циљу расписан је и конкурс за пријем четири комунална инспектора са високом школском спремом.

Поред локација утврђених Програмом, предвиђено је и да се на земљишту у приватном земљишту се могу одредити привремене локације за кампове уколико постоје услови за то (пријуљачак воде, струје и канализације) и ако су испуњени прописани урбанистичко-технички услови.

ИЗГРАДАЊА градске капеле у Будви је започела прије три године, али је још неизвјесно када ће бити завршена и град добити објекат који му недостаје. Првобитни споразум са предузећем „Примис“ из Руме није реализован и сада Скупштина општине Будва с њиме води пописујући поравњања. Истовремено у Општини воде и активности на завршетку радова око капеле.

– Снимали смо садашње стање и урадили предмјер радова за завршетак капеле као и пројекат уређења дворишта – каже Рајко Вујковић, начелник Општинског одјељења за комуналне дјелатности-Вриједност радова на објекту капеле је 230 хиљада динара, а за уређење дворишта (проширење с оби-

је стране магистрале, изградња заштитног зида, хортит-културе...) 300 хиљада динара. Најповољнију понуду за ове радове дао је „Монтенегроинвест“ из Подгорице, а наша обавеза је да обезбиједимо средства. Обратили смо се банци и ускоро очекујемо одговор, а уколико не добијемо кредит средства ћемо покушати обезбиједити на други начин.

Радови на капели би се могли завршити за 90 дана од, казано речником грађевинара, „увођења у посао“, али је неизвјесно када ће Општина обезбиједити средства и када ће радови на завршетку радова и уређењу капеле почети.

Припремио: В. М. Станишић

ЛП „ВОДОВОД“

ЉЕТО БЕЗ ЖЕЋИ

ИКАКО је почетак године, у Јавном предузећу „Водовод“ већ су у току припреме за благовремено рјешавање водоснабдевања у наредној туристичкој сезони. У том смислу, већ је урађена инвестиционо-пројектна документација, а у току су интензивни разговори за обезбијење финансиских средстава. Ријеч је о значајној суми од 900 хиљада динара, али у „Водоводу“ кажу да се надају да ће успјешно ријешити и ово питање. Како нам је рекао директор Стеван Вучетић, програм за утрошак 750 хиљада динара већ је усвојен на сједници Скупштине општине, док се преосталих 150 хиљада потребно обезбиједити за обезбијење воде и у насељима на највишим котама у граду.

Већ је потписан, каже Вучетић, уговор о набавци два агрегата са фабриком „Јастребац“ у Нишу, који ће бити испоручени најкасније до почетка јуна, а њихова

вриједност износи 400 хиљада динара. Ријеч је о агрегатима снаге 250 киловата, који ће пумпти 55 литара у секунду на висину од 300 метара. Они ће служити као резерва постојећим агрегатима у случају квара на водоводном систему, а на тај начин ће се обезбиједити његова тотална сигурност, како се не би десило да з

АНКЕТА

ШТО НАМ ФАЛИ ЗИМИ?

БУДВА између два љета-
Будва зими, питање је о коме
се (јавно) нерадо говори. Не-
ки сматрају да све мора бити
другачије, да се на "ривијери
бисерних плажа" понешто
може догађати и зими, а не
само љети, други да је тешко
било што битније промјени-
ти, трећи знају и ко је кривац
и кога треба смијенити, али
кад треба уз изјаву објавити
и име и презиме, е онда оби-
чно слиједи „боље нека вам
то каже неко други“. Зато је и
у нашој анкети највише ан-

сиоци развоја привреде, а то
је „Будванска ривијера“.

Будва, као метропола црно-
горског туризма, мора про-
наћи могућности за оку-
пање омладине, јер осим ка-
фића нема других мјеста за
забаву. Немамо одговарају-
ћих спортских терена, иако
овдје дјелују два врло успе-
шина спортска колективи, од
којих је један првак државе у
ватерполу. „Будванска риви-
јера“ би требало да се транс-
формише у дioniчарско
друштво, да настави започе-

робне куће и све оно што
чини једну метрополу. Лоша
је снабдјевеност продавница
и бутика. За један најобичнији
артikal треба се ићи у
други град. Потребна је већа
контрола дивљих наткупџица:
инспекција није ајурна. Тре-
ба активирати изградњу
спортивских терена да би се
привукло што више спорти-
ста, уз наравно, приступачни-
је цијене.

Све ово што сам набројала
дужни су обезбиједити „Буд-
ванска ривијера“ и Туристи-



кетираних тражило „да им се
име не помиње“, да се ставе
само иницијали, или име и
(само) прво слово презимена.

Ипак, прочитајте како су
наши случајно изабрани суграђани одговорили на питања
што нам фали зими, што и зашто недостаје, злог
чега и злог кога, зими спава
туристичка метропола, и шта
би требало урадити да буде
другачије, да Будванска ри-
вијера живи туристички и из-
међу два љета, да се и зими
нешто дешава...

Овом граду недостаје доста
тога. На пример: мјеста за
излазак, рекреацију... Доста
нас живи, како од примања
наших родитеља, тако и од
посла који радимо, а који не
одговара нашој струци.

Што се тиче зимског туризма,
свакако, треба боља орга-
низација: Будви недостају
манифестије које ће при-
вући како домаће тако и ино-
стрane госте. (Примjer су
„Дани мимозе“, који се
одржавају у Херцег-Новом.)

За одговорне сматрам Оп-
штину, средства информира-
ња као и саме грађане Буд-
ве.

Свакако један човек не
може ништа да уради. Било
би ми драго да овај разговор
не остане, само „мртво слово
на папиру“. (Гордана В., студ-
ент).

Сматрам да Будви недоста-
је доста тога. Првенствено,
недостају локали у које ће
излазити особе старије од
осамнаест година. Потребне
су дискотеке које ће радити и
у зимском периоду. Ево, ја
треба да узмем годишњи од-
мор и појем у други град да
бих се физички рекреирала и
проведа.

Мислим да је одговоран
предсједник Општине.

Велики је одлив младих
људи, зато што се њима по-
кланају најмање пажње. Будва
не може оживјети са овим ру-
ководством, јер је све подре-
ђено неким другим интереси-
ма. (Биљана С., трговац, 26
година).

Зими, у Будви, нема заба-
ве, поготову за омладину.
Што се тиче моје генерације
фали више простора за оку-
пање, као на примјер, шах-
кљуб.

Хотелски објекти „Будванс-
ка ривијере“ нису опремљени
за зимски туризам, осим
„Авале“, која не ради.

Одговорна је општина и но-

то, да се изабере нови Управни одбор, јер руководећа
структуре није ништа урадила,
осим што је издala своје
објекте у закуп по багател-
ним цијенама. Садашње ру-
ковodstvo није у стању да
обезбиједи личне дохотке, а
камоли уради нешто више. И
само бих додао, невезано за
своју тему, да је Будви потребна
градска капела. (Блажко
Б., службеник, 56 година.)

У Будви нема, рецимо, пра-
ве дискотеке. Мислим да тре-
ба да се зна где ко излази и
где је коме место (ово се од-
носи на омладину млађу од
осамнаест година). Потребно
је организовати неку култур-
ну манифестију зими да би се
привукла пажња туристи-
ма.

Мислим да је одговоран ген-
ерални директор „Будванс-
ка ривијере“.

Човек као јединка не
може много сам предузети.
Спас једино видим у заједнич-
кој организацији. (Марко
О., службеник, 36 година).

Што се тиче зимског туризма,
свакако, треба боља орга-
низација: Будви недостају
манифестије које ће при-
вући како домаће тако и ино-
стрane госте. (Примjer су
„Дани мимозе“, који се
одржавају у Херцег-Новом.)

За одговорне сматрам Оп-
штину, средства информира-
ња као и саме грађане Буд-
ве.

Свакако један човек не
може ништа да уради. Било
би ми драго да овај разговор
не остане, само „мртво слово
на папиру“. (Гордана В., студ-
ент).

Сматрам да Будви недоста-
је доста тога. Првенствено,
недостају локали у које ће
излазити особе старије од
осамнаест година. Потребне
су дискотеке које ће радити и
у зимском периоду. Ево, ја
треба да узмем годишњи од-
мор и појем у други град да
бих се физички рекреирала и
проведа.

Мислим да је одговоран
предсједник Општине.

Велики је одлив младих
људи, зато што се њима по-
кланају најмање пажње. Будва
не може оживјети са овим ру-
ководством, јер је све подре-
ђено неким другим интереси-
ма. (Биљана С., трговац, 26
година).

Зими, у Будви, нема заба-
ве, поготову за омладину.
Што се тиче моје генерације
фали више простора за оку-
пање, као на примјер, шах-
кљуб.

Хотелски објекти „Будванс-
ка ривијере“ нису опремљени
за зимски туризам, осим
„Авале“, која не ради.

Одговорна је општина и но-

чи савез у сарадњи с Општи-
ном.

Организовала бих више
културних манифестија, побољшила бих средстава ин-
формисања, а то се може остварити ако на руководећа
мјеста дођу људи који би се
борили за добробит грађана и
радника Будве. (Деса В., не-
запослена, 34 година).

Добро би било када би се у
Будви отворио нови факултет,
јер то би допринијело да
омладина остаје. С друге стране
то би у Будви привукlo
омладину из других гра-
дова. Самим тим што би мла-
дих људи било више створи-
ли би се повољни услови за
отварање спортских центара,
дискотека, клубова за младе.
Тако би се решио проблем
млађих генерација. А што се
тиче зимског туризма пону-
дио бих повољније цијене и
побољшио квалитет услуга.

Општина, као и сви одго-
вornи људи у туризму дужни
су да хитно нешто предузму
јер са досадашњим програ-
мом понуде неће привући већ
напротив одбити како домаће
тако и стране туристе. (Д. С.,
ученик, 18 година).

Пошто и сама имам дијете,
које има деветнаест година,
зnam какве су могућности да
се проведе зими у Будви.
Остaju једино кафићи који су
проблематична мјеста. А што се
тиче „Будванске ривијере“
и њихових хотела, мислим да
им све недостаје.

Зна се који су људи одго-
вornи, то су они који брину и
раде искључиво за себе.

О промјенама не
размишљам јер нисам на по-
ложају. Организовала бих
бољу чистоту града. Живим у
самом центру, а испод мог
прозора налази се шест кон-
тејнера који су рутло. Неда-
леко је фарма кокошака, та-
ко да ми сат уопште није по-
требан. (Весна Капићић, службеник, 45 година).

Грађани Будве немају на-
вiku да организују неке кул-
турне манифестије као на
примјер маскенбале,... Мис-
лим да је вријеме да са ри-
јечи пређемо на дјела, јер ту-
ристи сигурно неће доћи са-
ми.

Вријеме је да се смјене
људи који су одговорни за
све ово што нам се дешава.
(Ивана К., туристичка радни-
ца, 42 година).

С обзиром да се Будва сма-
тра једним од најљепших и
најбогатијих градова како у
Црној Гори тако и у Југославији,
дефинитивно су потребни: театар,
концертне сале,

робне куће и све оно што
чини једну метрополу. Лоша
је снабдјевеност продавница
и бутика. За један најобичнији
артikal треба се ићи у једном малом мјесту,
где се отварала прва школа, и написа следеће: „Школа је била мала или складна и
урдика, саграђена рукама мјештана. Сви су били на отварању. Људи и жене; Високи, лијепи и стасити. Деце уредна и
почепљана плавооки или тамнооки, али сви бистролог погледа и радозналог духа. Ни једне тупе фигуре. Обишао сам Америку, Европу и Азију али толико бистрих и
паметних очију нисам видио ни у једном селу свијета. Тада ми је било јасно ка-
ко је тај поношти народ вјековима мого-
да ту опстане. Одлазех осјећао сам се
богатији него када сам напуштао Лувр у
Паризу. Нема сумње да је пред тим див-
ним народом сјајна будућност“.

И заиста на сувором камену, природним
одабирањем, остајали су најбољи и најспо-
днији. Генетски потенцијал и данашњих
генерација још увијек је изузетан.

То што су нам оставили наши преци у на-
слеђе требало би да његовати и развијати.

Нажалост наш „воз напретка“ искочио је
из шина. Живим у времену са мало мудро-
стима, а превише лудости. Савремена еконо-
мија до фанатизма потенцира тржиште, за-
немарујући човека. У таквом времену
наша су дјеца највеће жртве. Наш труд да
дјеци обезбиједимо модерну одјећу и
обућу, удобне станове и исхрану коју воле, ни приближно није доволно за њихов здрав
развој. Потпуно су поремећени вриједносни
критеријуми где је трајава боље плаћен
од љекара, молер од академског сликара,
фудбалски судија од судија суда пјевачи
новокомпонованог шунда од пјесника. Све су
богатији изузето материјалног бо-
гатства, који постаје једини смисао, оста-
вљајући дубоке трагове у сензибилној психи
дјетета. Дјеца нам велики дио времена
проводе у кући поред савремених звучних
и видео кутија у претрпаним ученицима у
неадекватним школским клупама. Опте-
рећена су и претешким руксацима преп-
уним књига и прибора који свакодневно
„вуку“ до школе, јер то наставни програми
захтјевају. Изузев лета, за вријеме школског
распуста, дјеца су у пасивном положају,
не крећу се доволно, већи дио године и не
пливају и огромна већина уопште се не
бави спортом.

А требало би да буде обрнуто. Огромна
потенцијална енергија младог организма,
вјековима програмираног на физичку ак-
тивност и рад сада се суворо прекида ства-
рајући услове за аберантно понашање. Јас-
но је да је вулнерабилна психа дјетета без
усмjerавања и програмирања хаотична и
да су у таквим ситуацијама деликvenција и
блежање у кафане, цигарете, алкохол и
други.

Наставни програми, од најранијег дје-
чјег узраста, као да су концептирани за „су-
пермене“, за већину дјеце се тешка „мора“
коју с муком савлађују. Толики обим гради-
ва незрела дјеца психа тешко може савла-
дати, у маси материјала не могу разликова-
ти битно од небитног тако да неки најосновни-
ји појмови остају непознати и компликовани
постепено потискују и заборављају.

Док се у многим земљама Западне Европе
и Америци настава физичког васпитања
изводи сваки дан код нас је она импровизи-
зована са мало часова у сали која је недо-
волнља за превелик број дјеце у основној
школи док средњошколци практиче и
немају праву наставу јер нити имају
двојну и било какав спортски терен.

Спортски терени својина су или професи-
оналних клубова или служе за потребе
туриста, тако да су већини наше дјеце и ом-
ладине недоступни. Мада имамо преко пет-
наест спортских клубова у скоријим спор-
тивним годинама, мало је организованог, континуи-
раног рада са младима; угледном се то свodi
на кампању у појединачним периодима и пред
нек

У ГОСТИМА

ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ ЗА УПРАВЉАЊЕ МОРСКИМ ДОБРОМ ЦРНЕ ГОРЕ

МОРЕ - ДРЖАВНА БРИГА

ЈАВНО предузеће за управљање морским добром Црне Горе основала је Скупштина Црне Горе средином 1992. године и његова

РЕГИОНАЛНИ ЦЕНТАР

ЈЕДАН од значајних задатака предузећа у овој години је формирање Регионалног центра за промоцију инвестиција. У договору с предсједником Владе Црне Горе предложено је да се у Јавном предузећу за управљање морским добром формира центар у коме би потенцијални инвеститор добијао све информације о урбанистичким условима, својинским односима и природним карактеристикама, јер их је ово предузеће све прикупило и публиковало у студији Програм развоја и заштите морског добра Црне Горе.

Основна дјелатност је заштита, уређење и унапређење коришћења морског добра, управљање морским добром и закључивање уговора о коришћењу морског добра. Оснивање овог предузећа са сједиштем у Будви представљало јебитну промјену дотадашњег начина коришћења морског добра када су о томе одлучивале шест приморских општина посредством својих комуналних и туристичких организација. Морско добро се углавном користило без закључених уговора и без икаквих обавеза корисника, јер општине нијесу успеле да спроведу ранији закон о морском добру и општинске одлуке донесене по том закону. Уз то није била утврђена граница морског добра на конпу нити урађен катастар морског добра. Зато је доношење новог Закона о морском добру и промјена надлежности у управљању њим дочекано с противљењем у готово свим срединама и међу свим корисницима.

Који су ефекти нове организације управљања морским добром, који су резултати рада предузећа у протеклом периоду, посебно на подручју наше општине, покушали смо да сазнамо у разговору с Рајком Миховићем директором ЈП за управљање морским добром Црне Горе.

- Основна новина је да се морско добро користи на организован начин и да се прешило са буџетског финансирања на комерцијално пословање, што значи да се морско добро економски вализује на начин што ће узети новац од морског добра и опет вратити морском добру. Ранији начин кад су то радиле шест приморских општина кроз шест буџета, са шест комуналних преду-

зећа, шест водовода, шест електро-дистрибуција, је био неефикасан, јер су се расходи покрivali буџетом, а нијесу остваривани никакви приходи. Сада не само да нема расхода него има и прихода, а укупан терет се пребацује на кориснике морског добра, оне који ће да експлоатишу морско добро и из њега извлаче корист – какве на почетку разговора Рајко Миховић – Корисници морског добра су дужни да чисте, уређују, одржавају, изградију, унапређују и заштићују приобални појас а да они то не би радили на начин који ће девастирао морско добро, за то постоји јавно предузеће које има правила, постоји закон о морском добру и други прописи, који једноставно диктирају коришћење морског добра које је најоптималније и са становишта експлоатације и са становишта заштите. Скупштина је, примјера ради, у томе да се једна лука користи, изградије и

веze према добру које су користили. По угледу на медитеранске земље где је морско добро посебно значајан ресурс, Предузеће је урадило једну студију чиме су створени услови ефикаснијег коришћења и управљања морским добром јер држава свуда води посебну бригу о морском добру и она има статус високог степена општег добра у јавној употреби. Али не у смислу како ми то годинама радили и користили га – каоничије. Зато је у почетку Предузеће за управљање морским добром имало низ проблема јер се протеклих пет деценија догодила права окупација морског добра коју постепено треба скидати. Такв ранији однос је подговарао да зону морског добра свако користи по свом нахочењу па није чудно што се све раније дешавало са свим ресурсима морског добра, с пјеском, коришћењем плажа, дивљом градњом, узурпацијом, подводним активи-

оба надлежности између општина и Предузећа за управљање морским добром и то ће потрајати до усклађивања и промјене прописа, посебно Закона о локалној самоуправи.

У Црној Гори, према подацима ЈП за управљање морским добром, има 114 плажа укупне дужине око 52 километра, с тим што се проширивањем постојећих и отварањем нових плажа та дужина може повећати за још 20-ак километара. Утврђени су нормативи за уређење плажа (плажа за излетнички туризам, јавна плажа, градска плажа, ексклузивна плажа, плажа специјалне намјене и слободни дио обале) и незаобилазно питање је како ће се то одразити на плаже на подручју наше општине, посебно Будве где је највећи прлив туристичких.

– За подручје Будве свим плажама је одређена намјена и улога. Плажа Јаз би тако у једном дијелу била јавна плажа, у једном дијелу природна плажа, односно излетничка, а у једном дијелу би била хотелска уколико дође до изградње хотелског комплекса. Плажа Могрен би задржала статус хотелске плаже и за њу смо специјално измјенили „Будвански ривијер“ што значи да они треба да прокосе и прочисте канале до довођење бујичних вода до плаже, и да одређене количине пјеска пред сезону препумпају из мора на плажу. Такође, и да поправе пјешачку стазу и расvjetu до плаже. Плаже испред хотела „Авале“ и код царинарница би биле искључиво градске плаже. Уз стазу на Словенској плажи би се подигао један зид који би одвојио плажу од заљубине чиме би она могла боље да се организује. Из те зоне плаже би се извукле све оне ствари које не припадају плажи, посебно трговина и угоститељство и други непотребни садржаји и који заузимају простор. Јер, добро је познато да је Будва, а и још нека мјеста, много пута више изграђена него што има мјеста на плажи. Кућничима на Словенској плажи сад просјечно припада по један квадратни метар, а по нормативу треба између четири и пет квадрата. Није потребно говорити какав је то проблем и да је такво стање неодрживо, а на ма са и анализе воде показале колико је она лоша не од канализације него због превеликог присуства купача. На тој плажи се буквально мора завести ред, мора смањити број купача (иако ће то некоме у почетку сигурно сметати) првенствено из здравствених разлога. То ће вјероватно подразумијевати и наплату улазница. Бечичи су плажа која може примићи дупло виши број купача него што је сада случај и ми предлајемо преусмјеравање купача из Будве према Бечичима. Такође, у поступку ревизије генералног урбанистичког плана Будве смо предложили изградњу пјешачке стазе од Будве до Јаза, као и једне мале тримастазе око рта Завала како би купачима биле доступне и мале плаже на овом полуострву. То би била и нека санација будванског дијела плажа, али у сваком случају плаже се морају одржавати и обнављати и кроз прочиšћавање атмосферских канала и кроз препумпање пјеска

– На плажама, прво, не смије ништа да се гради, осим објекта за хигијену, волобрана, паралета, пижуна, канализације за бујичне воде и других ситнијих радова који немају комерцијалну намјену и нијесу никакве власништво. А све што служи за комерцијалне сврхе треба да буде покретно – каже Миховић и нада се да ће у Будви постићи најбоље резултате што се тиче уређења плажа. Но, ту има доста проблема и отпора, сук-

тићи, а примјер је плажа испред хотела „Авале“ на којој смо прошле године препумпавањем пјеска (300-400 кубика из непосредне близи-

ла „Парк“, на којој треба по правити санитарни чвор, кабине, тушеве, расvjету, дјелове прилазног пута... чиме ће се створити услови да та

ПРОГРАМ

Јавно предузеће за управљање морским добром је приступило изради студије Програм развоја и заштите морског добра чији су циљеви:

- вишедимензионално снимање постојећег стања свих животних и привредних активности, свих природних и привредних ресурса и културно-историјског наслеђа, сређење и интегрисање тих података у једну целину;

- анализа планске документације и њеног односа према стварном стању и, на основу тога, израда јединствене базе података;

- предлагаше концепта развоја и заштите морског добра у Црној Гори на основу анализа прикупљених података о стварном стању;

- анализа правне регулативе у вези морског добра и евентуално предлагаше измене;

- предлагаше адекватног начина организације јавног предузећа за обављање задатака предвиђених програмом развоја и заштите морског добра.

У израду ове студије укључено је више домаћих организација и установа на челу са Факултетом за поморство из Котора. Досад је утврђено већи дио посла а комплетан програм развоја и заштите морског добра биће завршен до краја фебруара ове године.

неј за пет–шест дана добили једну лијепу плажу која је била изузетно посјећена.

У оквиру овогодишњих планова уређење плажа у Јавном предузећу за управљање морским добром намјеравају, између осталих, генерално чишћење плаже испод хоте-

КОНКУРС

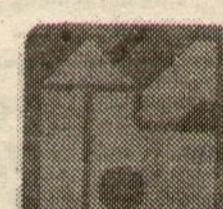
Већина корисника морског добра – закупца плажа на Будванској ривијери прошле године, како су оцијенили у Јавном предузећу за управљање морским добром, није положила испит и за закуп тих плажа ове године поново је расписан конкурс. Тако се нови закупци очекују за плаже Јаз, Гуванце, Бечичи плажу, Каменово, Милочер (Краљићина плажа), Свети Стефан (већа плажа), Дробни пјесак, Петровац и Буљарица.

Уговор о закупу је продужен једино за плаже Могрен, Словенска плажа и Лучице.

Плажа буде много боља него досад. На Бечичкој плажи, како смо сазнали планирају да изграде још 3-4 санитарна чвора, да се много боље одржава, да се на сваких 20 метара поставе корпе за отпадке у два реда, да се плажа обиљежи, да се поправи расvjета, да се уреде атмосферски канали и околина плаже, а то су послови који су замаривани годинама и морају се урадити.

На крају наше посјете Јавном предузећу за управљање морским добром Црне Горе директор Рајко Миховић наглашава ефекте нове организације тиме што више нема расхода државе око морског добра, што су се створили услови за инвестирање и још се остварује и приходи. А ако дође до промјене прописа, посебно о планирању и локалној самоуправи, у предузећу рачунају да ће остварити много боље резултате него прошле године.

■ Ваиса М. Станишић

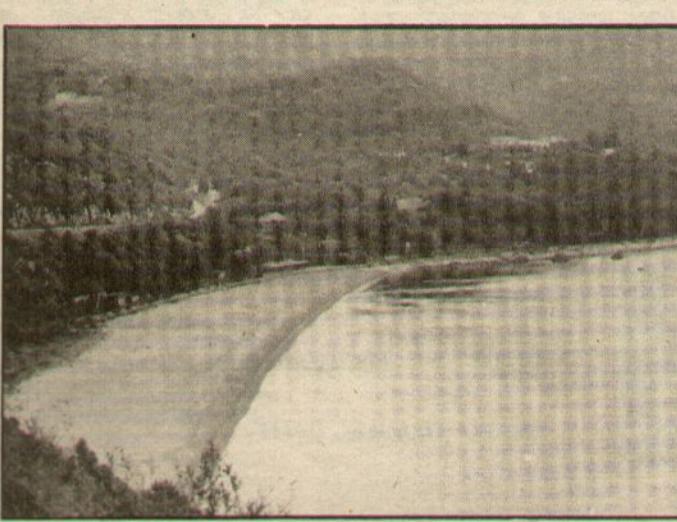


КОМБАНКА д.д.

КОМГРАП - БАНКА - КОМБАНКА д.д.
ПРВА БАНКА ГРАЂЕВИНАРА

ЕКСПОЗИТУРА БУДВА
ТОПЛИШКИ ПУТ бб
ПОСЛОВНО - ЗАНАТСКИ ЦЕНТАР

Тел. 086/52-191, 51-181



ПЛАЖА КАМЕНОВО

РЕВИЗИЈА ГЕНЕРАЛНОГ УРБАНИСТИЧКОГ ПЛАНА

ПЛНОВИ ПОД-ЛУПОМ

СКУПШТИНА општине је 31. маја прошле године донијела Одлуку о приступању етапној изради измјена и допуна Генералног урбанистичког плана приобалног појаса општине за подручје Будве и Бечића, а послови на ревизији уступљени су Институту за архитектуру и урбанизам Србије, који је посао завршио почетком децембра. Након прибављених мишљења Републичког завода за заштиту споменика културе, Републичког завода за заштиту природе и Министарства за планирање и ур-

ви, и предложила Скупштини општине да усвоји Нацрт ГУП-а. Министарство уређења простора је дало позитивно мишљење о Нацрту измјена и допуна ГУП-а и констатовало да је усклађен са Просторним планом Црне Горе и са Законом о планирању и уређењу простора.

На сједници Скупштине општине 28. децембра одборници су нагласили да Будва треба да се развија као живи град, а не викенд град, да треба да се развија у складу с потребама њених становника да се простор максимално заштити од неконтролисане градње, да

овако значајан документ треба да прате одговарајуће студије и анализе, да Бечићи треба да се развијају у центар градског типа, да треба велику пажњу посветити објектима спорта и културе које имају сва значајнија туристичка места у свијету... и након расправе већином гласова (два уздржана) усвојили закључак о усвајању Нацрта измјена и допуна ГУП-а који је затим био на јавној расправи до краја јануара.

Према планираној проце-
дери, како кажу у Општинском одјељењу за урбанизам, до краја мјесеца обраћивач плана ће након разматрања примједби из јавне расправе, понудити предлог измјена и допуна ГУП-а Будве и Бечића. Након тога своју ријеч ће почетком марта дати рецензија комисија, с средином марта Скупштина општине ће требало да усвоји коначни садржај измјена и допуна овог плана. На истој сједници одборници Скупштине општине ће требало да усвоје и детаљне урбанистичке планове Подкоцљун, Розино, Госпоштина и Свети Стефан-Шумет. Током године планирано је доношење више урбанистичких планова и пројекта (Бечићи, Туристичко насеље Бечићи, Бабин До, Петровац, Дубовица, Пржно-Каменово, Будва Центар, Екскурзивна зона Свети Стефан, Робна кућа, Базен односно измјене и допуне ДУП Словенска плажа).

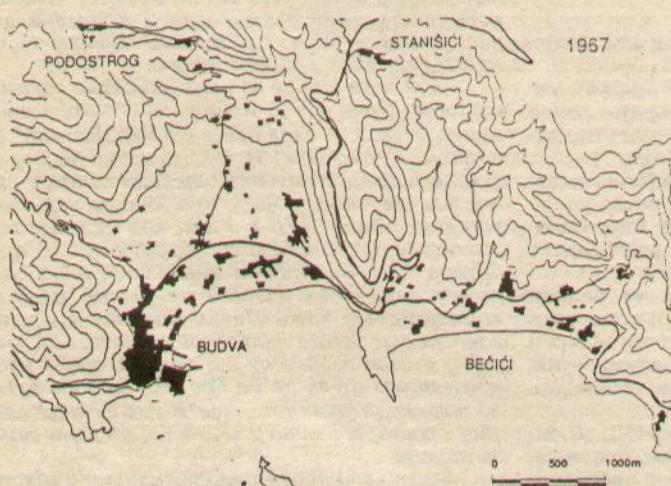
РЕЦЕНЗИОНА КОМИСИЈА

„Зелено свијетло“ за усвајање Нацрта измјена и допуна Генералног урбанистичког плана приобалног појаса општине Будва дала је Комисија за стручну оцјену (рецензији) свих фаза измјена и допуна ГУП-а на сједници одржаној 17. децембра прошле године. Присутни су били чланови комисије **Драган Дуплетић**, предсједник, професор **Милан Лојаница**, проф. др

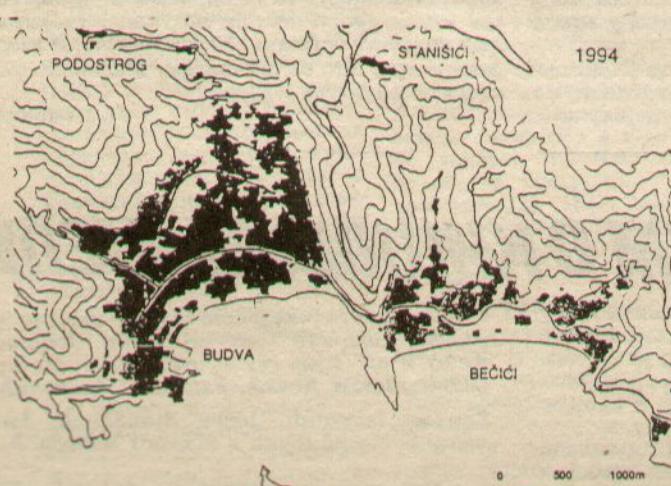
Јанко Радуловић, **Бранислав Митровић**, **Љубица Лазаревић**, **Павле Поповић**, **Раде Маретић**, проф. др **Борислав Ускоковић**, **Војо Медиговић**, **Рајко Ђуковић** и **Весна Митровић**, а одсутни **Бранислав Ђорђевић**, проф. др **Никола Рајковић** и **Вођа Радонић**.

Састанку Комисије су присуствовали представници Скупштине општине и представници обраћивача плана.

ећење простора, рецензија је закључила да предложени нацрт измјена и допуна ГУП-а задовољава све потребне критеријуме предвиђене Законом, да је Нацрт плана квалитетан, да је одговарајући пројектном задатку, да по својој садржини доприноси решавању отворених урбанистичких проблема у Буд-



Urbanizacija prostora u periodu od 1967 - 1994



НЕЗАДОВОЉСТВО БЕЧИЋА

РЕВИЗИЈА ГУП-а Будве и Бечића изазвала је интересовање грађана и привредних субјеката у нашој општини, а посебно грађана и власника земљишта на подручју Бечића.

На збору у Бечићима 21. јануара и два дана касније у разговору с предсједником Скупштине општине **Жарком Миковићем** и сарадницима, они су изразили незадовољство третманом подручја Бечића на најрту новог плана. Они сматрају да Бечићи не заслужују да буду резервна зона за Будву, да се преко Бечића исправљају урбанистичке грешке направљене у Будви и да Бечићи треба да буду зона високог, а не одмаралишног туризма. Туристи траже слеће на једном месту и то треба имати у виду кад се планира развој сваког туристичког места, па и Бечића. Овде је било доста пропуста и, с друге стране, дosta обећања, али се то више не смије толерисати јер је ово изузетно вриједна земља (можда и највреднији квадрат у Југославији).

У том смислу они захтевају да цијело подручје Бечића од рта Завала од рта Ђевишићи буде зона високог туризма, исто као Будва или Свети Стефан, да се све одмаралишта трансформишу у комерцијалне туристичке капаците, да се на простору од Бечићког потока до насеља Ивановићи предвиди комерцијални туризам (туристичка насеља, хотели и рента виле) а не „остали туристички капацитети“, да се планирају туристички капацитети високе категорије од садашњег објекта ПТП до хотела „Сплендиј“, и између магистрале и пјешачке стазе под морем, да се постојећи објекат „Нафтагас“ задржи у садашњим капацитетима...

Представници општине су оцијенили да су захтјеви грађана Бечића реални, да се они слажу да и Бечићи морају бити зона високог туризма, па ће се у том смислу озбиљно размотрити све њихове примједбе.

ПРЕЗАСИЋЕНА ОБАЛЕ

ЈАВНО предузеће за управљање морским добром је у својим примједбама на Нацрт ГУП-а Будве и Бечића нагласило да садашња изградња Будве вишеструком надмашује капацитет обале, да је обала Будве изградњом луке, насиљом испод одмаралишта JPS и уређењем обале испред ТН „Словенска плажа“ смањена за 400 метара у дужини по 20-30 метара по ширини, и да би због тога, између остalog, требало „замрзнути“ даљу изградњу смјештајних капацитета у Будви.

Треба забранити сваку врсту градње у зони купалишта изузев оне која је у функцији уређења и одржавања плаже, а планирану марину на острву Свети Никола би било тешко уклопи-

ти у међународне стандарде који се односе на сигурну саобраћајну копнену везу, велики простор оперативне обале на копну и добру обезбиђеност сервиса и градских функција у самој марини. Уместо тога острво треба сачувати за излетнички туризам.

ЈП за управљање морским добром је посебно упозорило планере да највећу пажњу обрате на проблем отпадних и канализационих вода и на проблем чврстог отпада, као и да се планом не смије дозволити амнестија непланске градње, да се то не смије прогласити за метод и принцип рада, већ да овај план мора санкционисати урбанистички тероризам у задњих неколико година.

ЗАПОСТАВЉЕНИ ИНТЕРЕСИ ЦРКВЕ

Српска православна црквена општина Маинско-Брајића је дала приговор на Нацрт ГУП-а Будве и Бечића због тога што се у његовој изradi водило рачуна само о интересима града, а не и интересима власника земљишта Православне цркве Света Петка, чиме се наноси штета и цркви и православним грађанима с овог подручја.

Црква Свете Петке је саборна црква свих Маина, а не гробљанска како су је третирали у плану. Поред саме цркве налазе се темељи средњовјековног манастира Свети Марко кога су sagradili Немањићи, а у 16. вијеку спалили Млечићи. Уз помоћ Маина и других манастир је обновљен, али су га 1869. до темеља срушили Аустро-Угарци. Маини су одлучили да послиje 125 година приступе обнови своје свetiće или се то не може остварити ако се усвоји предложени генерални план.

Зато ова црквена општина од надлежних органа захтева да не предвиђају ширење гробља на црквеном земљишту, већ да се ту планира манастир са конаком, црквом која је постојала, парохијским домом и помоћним објектима. Захтјевају, такође, да се капела која је у изградњи дислоцира са црквеног земљишта, зато што је гробље испред цркве Света Петка православних Маина и такав статус треба да задржи.

Претплатите се на „Приморске новине“ – тако ћете најједноставније и најсигurnије доћи до сваког броја листа и истовремено допринијети његовом редовном излажењу.

ХТП „БУДВАНСКА РИВИЈЕРА“

МЈЕСЕЦ И ПО ПРЕМАЛО

Хотелско-туристичко предузеће „Будванска ривијера“ прошле године остварило је 584.291 ноћења, што представља повећање за 76% у односу на предходну годину. Најуспјешније су радили хотели „А“ категорије. Веома добра посјета је остварена у подсезону и посесону.

Чврст динар и повећање реалних примања радника позитивно су утицали на туристичку тражиšту на тржишту. Захваљујући тим околностима агенције су своје аранжмане продавале у неколико добра посјета и тиме стимулисале тражњу.

Било је пуно фактора који су утицали на добар програм, каже директор Комерцијалног сектора Иво Арменко. Комерцијални сектор припрема материјал који носи наслов „ПОЛИТИКА И СТРАТЕГИЈА БУДВАНСКЕ РИВИЈЕРЕ НА ТУРИСТИЧКОМ ТРЖИШТУ У '95.“ План радимо по фазама, а тренутно смо ангажовани на припреми цијена у предсезони. Оконоца програма је напад на тржиште Србије које је за нас нажалост најемитивније. Радимо и програме за Русију, Белорусију и Украјину. Обраћамо и тржиште Словачке, а припремамо материјал и за тржиште Македоније. Када је упитању западнојадији, није ново – санкције нијесу укинуте, а рокови од сто дана су барјера која спушта озбиљне пословне партнere за рад с „Будванском ривијером“ за ову годину. Одлучили смо како Арменко да цијене за април и

мај истакнемо у динарима и да их на неки начин вежемо за марку. На „Будванској берзи“ која ће се одржати од 25. до 28. априла, објавићемо цијене за главну туристичку сезону. За неколико дана, формираћемо цијене за екскурзије и спортске манифестије.

Када је ријеч о финансијском промету не можемо бити задовољни, нагласио је Иво Арменко. Мора се знати да радимо са тржиштем које је економски и платежно ограничено. Ове године стога нема ни говора о енормним повећањима цијена. Гледајући глобално, политика цијена је таква да она не могу бити извор и генератор велике финансиске акумулације. Са великим повећањем створили бисмо себи лошу услугу. Морам да нагласим да је Будва прије двије године изгубила гости с дубоким цепом. Томе је највише до-принијела несташница воде као и из других ствари објективне и субјективне природе. Претпостављам да ће нам се иностранство ове године јавити као конкуренција. Познато је да у Југославији постоји извјестан проценат веома богатих гостију који су превазишли нашу понуду. Ипак нама није толико проблем селекција гостију већ како продужити туристичку сезону. Ако се све сведе на 45 дана, то је заиста мало за остваривање финансијских резултата који гарантују безбрежну и успјешну годину.

С. Гленца

ПРИПРЕМЕ ЗА ЉЕТО

За припрему сезоне потребно 6.200.000 динара
Стали радови на затвореном базену

Припрема наредне туристичке сезоне већ је почела. У ХТП „Будванска ривијера“ урађени су планови неопходних послова како би хотели „А“ категорије и туристичко насеље „Словенска плажа“ одржали ниво. Хотели Б категорије су утвђени издати у закуп и гледано у цјелини солидно се одржавају. У томе предњачи компанија „Меркур“ која је у хотелу „Могрен“ уложила милион и осамстотину хиљада њемачких марака.

– Да би ове године све функционисало како треба морамо уложити шест милиона и 200.000 динара, каже Љубо Рајеновић, директор сектора за развој ове највеће хотелско-туристичке организације у нашој земљи. – Не смијемо дозволити да наши хотели изгубе категоризацију. У плану је да се око 450.000 динара уложи у одржавање „Словенске плаже“. Граде се и нови објекти. У току су радови на изградњи депанданса хотела „4 јул“ у Петровцу. Тај објекат је на атрактивној локацији, има 30 кревета и пивницу са 300 сједишта. Надамо се да ће сви радови бити завршени до почетка туристичке сезоне. Радове изводи грађевинска организација „Синђелићи“ из Београда. Инвестиција је „тешка“ око милион динара. У приобалном дијелу Петровца кутићена је „Вила Перовић“ још 1985. године која је у веома лошем стању. У току су договори са „Јутобанком“ ДД Подгорица да се заједничким средствима реконструише, тако да се у приземљу добије есклузиван ресторант, а на спрату смјештајне јединице.

У „Словенској плажи“ прије неколико мјесеци почела је градња затвореног базена. Камен темељац поставио је предсједник Владе Републике Црне Горе Мило Ђукановић. Било је планирано да ови радови буду завршени до краја фебруара. – Продужије се рокови зато што нема средстава, каже Рајеновић. Банке нијесу поштовале договор. Ипак очекујемо током овог мјесеца наставак радова. Ово је изузетан објекат који има велики значај за туристичку понуду, али и за развој пливачког спорта у нашем граду. За ове радове биће утрошена два милиона и 500.000 динара, рекао је Љубо Рајеновић.

Штете изазване олудним вјером на објектима „Будванске ривијере“ износе 330.000 динара. У току су радови на отварању свих штета и очекује се да током овог м

НОВЕ КЊИГЕ

НЕПРОЧИТАНИ ПЈЕСНИК



заноса као трајнија вриједност остали тек фрагменти. Рођен у Светом Стефану у сељачко-учитељској породици, ово својство поријекла као да је условило његов карактер и предодредило му судбину.

Читавог вијека осјећао је село у својој крви, имао разумјевања за његов патни живот и борачки менталитет. Учитељски коријени, напротив, усмјерили су га ка свијету, книзи и слободоумљу. Као основ оваквој оријентацији служила је и породична традиција. Због ангажовања на ослобођењу од Аустро-угарске монархије Митровићев отац је у vrijeme Првог светског рата осуђен на смрт.

Посјета са мајком оцу у котарском затвору – како се сам много касније сјећао – представљала је неизбрисив печат у Стефановом животу. Не много касније, као 20-годишњак, нађиће се на истој стази заносног слободоумља. Исте 1929. године почеће да пише и публикује пјесме овом свом животном и још неким периодичним издањима.

● Стеван Митровић: „Слушам бол у камену”, Подгорица 1994.

што је да изрази формом коју карактеришу исти епитети – поемом. Као млад ствараља објављивао је стихове у загребачкој „Младости”, београдском „Стожеру”, скопском „Лужном погледу”, цетињском „Записима”, никшићком „Развршју”. Међу радовима из ове, ране фазе неколико поема је пјесник замислио са несумњивом амбицијом – „Вићење једног дана”, „Брод плови”, „Мртва отац у походе синовима”, „Манифест”. Углавном недовршене као целине, конципиране на темељу крупних тема и идеја, подједнако у фактури и изразу застала на нивоу непреврзеле, умјетнички недовољно транспоноване грађе, од њих су остали ријетки фрагменти расути по наведеним и још неким периодичним издањима.

Затим је у мучнојтишини прошло нових 20-так година. Тек 1970. као задутај путник на крај поља, појавио се Стеван Митровић својом првом самосталном, а испоставиће се и једином ауторском приређеном књигом. Збирка „Пјес-

менти као што су заједнички пролог – „Тражење најчовечнијег човјека”, јединствени главни јунак – Андрија Јаблан и формална подјела на четири дијела и на одговарајући број поглавља, где свако поглавље представља пјесму за себе, а све пјесме су међусобно тако повезане тематско – мотивским, амбијентним, версификацијским, језичким и другим спонама да конституишу заокружену кохерентну цјелину. О томе се још може додати да је фигура главног јунака заснована на пуном и препознатљивом мјером аутобиографичности.

Најпотпуније је Митровић као пјесник представљен књигом „Снијег и море” (1976). Ово издање је знатно шире и разноврсније конципирano од претходног. Поред већине пјесама из прве збирке, овде су приодати циклуси објављени у књижевној периодици и стихови из Рукописа. Осим тога књига „Снијег и море” је конципирана другачије, што је настало као учинак приређивача. Поеме

из збирке „Пјесма и човјек” овде су у потпуности развијене, узети су само појединачни дијелови – пјесме, који су сада дати као аутономне цјелине, испретуране у односу на изворни редољед, оvezati u логику. Оваквим избором можда се добило у квалиitetu стихова, али се свакако изгубило нешто од ауторових изворних интенција.

Животне драме и ускraćenosti Stevana Mitrovića профилирале су његову пјесничку егзистенцију. Као што је у животу био несвакашен он је као пјесник остао непрочитан. Његово дјело није вељано, нити правовремено презентирано као културна чињеница, па није ни доживјело адекватну рецепцију. Чак и код ријетких познаваљаца овог времена у развоју нашег пјесништва, Митровић је познатији по околностима које су га пратиле, него по оном што његово дјело садржи и јесте. Његов опус је остао неистражен од првих критичких текстова и београдске „Линије” до стихова из рукописне оставштине.

Због такве ситуiranosti, прије него је доживјело ма-кар једну једину критичку верификацију, чак је и онај познати, публиковани дио на-веденог опуса почeo да тоне у заборав. Макар са паузама и у дисkontinuitetima Stevan Mitrović је, упркос свему, чак упркос животу, показао велику приврженост поезији ка својој ljubavi. Осим тога он је покушавао – доста дуго и упорно – својим стихом да изрази појединца, појединачни уdes семантички доведен до општости, да поетском на-рацијом искаже драму једне мучне бorbе, драму у чијем sjedištu је чovjek ovog, crnogorskog krova koji istovremeno хоће да се огледа у интернационалном nebnu.

Саздана измеđu takvih krajinosti, ova poezija ima svoje vrijeđnosti, koje treba открivati novim čitačima, као што овај извор и биљешka uz njega kaže da буду макар i скроман прилог напорima usmjerjenim protiv zaborava stihova o kojima je prije i nijekog autora.

Слободан Калезин

ПЈЕСМА НА КАМЕНУ

Записах глијетом пјесму на каменој плочи,
да живи моја пјесма, сан мој и бол мој у пјесми,
док камен постоји под небом сунчане свјетlosti.

Замолио сам сунце, да слогове моје пјесме
свјетлошћу освјетљава,
kad долазник дође из даљine,
да види мој камен, моју камен-пјесму.

Замолио сам кише, тихе и олујне кише,
да слова пјесме, у камен уклесана, не буду,
да их не поништи. Стихови моји да не потону
у камен. Празнина да не буде гдје је некад
пјесма свијетлила.

И свијетли моја пјесма са камене плоче.

НЕ ТУГУЈ, ЖЕНО ЧЕДОСАНКО

Не тугуј, жено, у твом дому на обали мора,
над морнаром везаним у мучилишту,
у каменој тамници у даљини,
јер ћеш очи своје у сузе искалати,
жено чедосанко.

Кише падају на грane маслина,
на лозе увенуле, на винограде без лишћа.
Море се диже бијелим таласима
ка селу на обали, а ти си туга за прозором,

жено чедосанко.

Ти си туга за прозором над вртом,
јер њега нема дома, јер нема његовог корака
по улицама села међу маслинама,
јер њега везаше у ланце,

жено чедосанко.

ГРАДСКА МУЗИКА У БУДВИ

РОЂЕНДАН БЕЗ-КРОВА

ГРАДСКА музика у Будви основана је 1906. Дакле, требало би да јој ускоро прославимо десетесет рођендан.

Зашто требало би?

Градска музика наиме, постоји, али не дјелује.

– Основни разлог због којег је Градска музика престала с радом су просторије, рекао нам је капелник Павел Аксамит – тренутни директор Ниже музичке школе у Будви.

Господин Павел Аксамит замислио је капелника Љуба Урбана који је тај посао успјешно обаљао пуне двије деценије и много младих музичких талената укључио у рад Градске музике.

У периоду 1988.–1990. памти се велики успон Градске музике, велики број концерата преко љета, не само у Будви, већ и у другим приморским градовима, када је измишљене, модернизован репертоар пријатно изненадио и домаће и иностране госте.

Проблеми настају 1990. јер се у ОШ „С. М. Јубиша“ појавио мањак школског простора, па је Градска музика морала да се пресели у њихове подрумске просторије, а потом и – исели. Онда су услиједила стална пресељења; у кућу Чекрдековића у Старом граду, па након три мјесеца у кућу Срзентића која је била под спором општине и цркве па су и одатле исељени. Нађено је рјешење и заједно са КУД „Кањаш“ Градска музика се уселила у зграду „Јадранске страже“.

– Јавио се отпор људи из управе „Кањаша“, па како нисмо ни једну пробу одржали, инструменте смо склонили у већ дотрајалу зграду.

ду старог вртића и престали са окупљањем. Одатле смо већ полууништene инструменте склонили у просторије Ниже музичке школе, која такође нема услова за рад а камоли да нас угости – рекао је Бранко Брајак сада најстарији члан Градске музике.

– Два пута смо се за ових неколико година окупили. Први пут је то било за новогодиšnji koncert 1992. у сарадњи са КУД „Кањаш“ и клапом „Хармонија“. И тада је избио неспоразум па је градска музика одржала концерт сама, без озвучења, које је купљено за заједничко коришћење КУД-а нас, али се виše користило у приватне сврхе. И други пут 28. фебруара 1993. на Ђечјем карневалу, када смо десетковани ипак изашли на улице града и концертирали, каже Павел Аксамит и наставља – ја сам заиста велики оптимиста, али вјерује чetiri godine su dug period, треба уложiti много труда да би Градска музика почела поново да функционише. Јуди су огорчени због простора, а неко данас неће да ради само за идеале.

– Један врло добар предлог нашао је мјеста у општинској расправи, али се даље од тога није ишло. То је да се простор манастира Подмание и око манастира преуреди у љетњу музичку позорницу, јер природа и амбијент око имају фантастичне услове за то. У зимском периоду концерти би се одржавали унутар са-мог манастира, а постоји могућност да изградију покретне бине која би послужила за извођење опере, што би био велики допринос пропериитету културе у Будви.

М. Поповић

Молимо претплатнике да претплату на „Приморске новине“ за 1995. годину уплате најкасније до 20. фебруара. Наредни број листа слаћемо само редовним претплатницима.

SGI SHOP COMMERCE INTERNATIONAL

NAMJEŠTAJ, BIJELA TEHNIKA I OSTALA PRATEĆA ROBA

85310 BUDVA, Jadranski sajam b.b.
Tel.: 086/52-732; Tel/Fax: 086/52-819

СИМПОЗИЈУМ О КИШОВОМ ДЈЕЛУ

Od 30. марта до 1. априла у нашем граду ће се одржати међународни симпозијум о дјелу Данила Киша. Организатор је Средња школа „Данило Киш“ и Културно-просветна заједница из Подгорице, који су и прошле године били организатори првог скupa.

– Поред наших угледних познавалаца дјела Данила Киша, учествоваће писци и књижевни критичари из Француске, где је Киш живио и стварао, затим Грчке, Русије, Бугарске, Мађарске... кажу у школи „Данило Киш“.

Прошле године у исто vrijeme одржан је успјeli округли сто „Хоммаге Данилу Кишу“, на коме су учествовали: Петар Цапић, Јован Делић, Радомир Ивановић, Божана Јелушкић, Зоран Живковић, Дмитрије Маштаповић и Милош Ђорђевић.

Почетком ове године са овог окружног стола из штампе је изашао и Зборник радова.

С. П.

ЦРКВЕ У СТАРОМ ГРАДУ (1)

ПРОЖИМАЊЕ КУЛТУРЕ

НАЛАЗЕГИ се на бурној граници између култура Истока и Запада, као урбана целина, обилује специфичним карактеристикама у односу на низ историјских етапа, а у зависности од преваге различитих традиција које су обиљежиле развој града у датом раздобљу. Наведене културе су у овом изразито мешовитим поднебљу међусобно прожимале, комплементарно се надопуњујући и тако стварале суштинску особеност града, без тенденција ка потенцирању његове различитости.

Преглед црквених споменика будванског Старог града у распону од VI до средине XIX вијека, указује на континуитет културно-историјског развоја на прелазу касне антике у рано хришћанство, са једне стране, и почетака модерног доба с друге стране. Као град саграђен на полуострву, Будва је по урбанистичкој и архитектонској структури задржала изглед средњевјековног градског језгра. Током вијекова њене зидине су у више наврате страдале, тако да се изглед данашњих везује за доба млетачке владавине у овом граду (XV в.), док се за поријекло поједињих дијелова (нпр. дио зида бенедиктанског манастира) сматра да потичу још из деветог вијека. Најновија истраживања су показала да се у темељима одређеног дијела постојећих бедема (сјеверна и западна страна), налазе остатци зидина из хеленистичког и римског периода. Повезана са зидинама, у јужном, најувишијем дијелу града, уздиже се будванска тврђава – Цитадела, такође јединствен примјер оваквог историјски сложивог објекта на Црногорском приморју. И управо у овом југозападном дијелу града, укључујући и Цитаделу, на површински уском простору, налази се ријетко вриједан комплекс од шест цркава из различитих периода историје.

Најмлађа по открићу, а најстарија по постојању је свакако ранохришћанска базилика, чији остатци указују да је највјероватније подигнута почетком VI вијека. По просторном и архитектонском склопу представљала је храм монументалних размјера, који у основи има три брода са трансептом и полукружном апсидом на истоку. Са објију страна главни, средишњи, брод су раздвајала по четири стуба на стилобатима. На западној страни храма, украсен стубовима, налазио се атријум са бунаром у средишту двора. Приликом најновијих ископавања, послје земљотреса 1979. године, такође су откривени и фрагменти пода урађених у технички мозаици. Овакав мозаички под је највјероватније прекривao цијelu површину дна грађевине, а на њему се у фрагментима јасно разазнавају симболи карактеристични за рана времена хришћанске умјетности. Тако се поред орнаментисаних поља и идеограма, могу препознати занимљиви прикази углавном птица и фолклорних мотива. Мозаик је урађен од разнобојног камена и печене опеке, техником карактеристичном за V и VI вијек. Откриће остатака једног оваквог храма свакако је испунило историјску празнину недостатка материјалних извора у периоду од касне антике до појаве Словена на нашем простору, а свједочи о Будви као значајном и кул-

турном и економском центру тог времена. Будванска базилика спада у ред најзначајнијих споменика ове врсте на југословенском простору.

За цркву посвећену Рођењу Св. Ивана Крститеља, сматра се да је била првобитно саграђена још у VII вијеку. Претпоставља се да је у то vrijeme била подигнута у облику ротонде, карактеристичног круженог типа грађевина насталих углавном током раног средњег вијека. Друга је претпоставка да је црква одувијек имала правоугаону основу. Највеће архитектонске измене претпостављају се у XIX вијеку. По К.Ивановићу до године 1442. црква је била посвећена Навјештању Славне Дјевице Марије, то јесте звала се Santa Maria dell' Angelo. Садашња грађевина потиче са краја XVII вијека, састављена од три одвојене целине: цркве, звоника и бискупског двора. Црква представља примјер једнобродне базилике са бочним капелама, хором и сакristijom. На наосу са источној стране надовезује олтарски простор при коме се са јужне стране налази сакristija. Такође, са јужне стране наоса, налазе се два подужна простора, дајући утисак бочног брода, који је за наос везан отвором ширине 2 m. Са сјеверне стране наоса отвор исте ширине повезује простор у виду бочне капеле, или пијевнице. Бочни простори и централни брод, по вертикални, имају приземље различитих висина, док се на ниво изнад јужног бочног простора посебно надовезује зграда бискупског двора у два етаже. Постојећа зграда је новијег датума (1903.г.). На западној страни цркве је портал на коме је уписана година 1640. Изнад портала налази се окулис, а поред њега, симетрично са сваке стране, по један правоугаони прозор са преломљеним луком. Црква је засведена полуобличастим сводом, грађена је ломљеним каменом, док јој је фасада обложена полуутесаним каменом правилног облика. Звоник цркве доминира комплетном ведутом Старог будванског града, а налази се на сјеверној страни од цркве. У његовом четвртастом постолју читљива је година 1850. О претходном звонику остали су само шкрти наводи који говоре да је био везан уз цркву и да је по типу припадао романичким звоницима. Садашњи звоник је висине око 35 m., а у основи површине 4 x 4 m. Ова вертикална конструкција има два нивоа четвртасте и, такође, два нивоа шестоугаоне основе. Четвртasti ниво, у коме се налазе звона, сачињава конструкцију од четири углона стуба између којих се налази по један средишњи мањи стуб. Угаоне стубове повезује низа колонада стубића у виду ограде. На овај ниво надовезује се шестоугаони простор са полуokружним отвором, изнад којег се уздиже, такође, шестоугаона пирамида. До 1828. године, када је будванска бискупija и формално укинута (по Фарлатију, будванска бискупija званично укинута 1571. године) црква Рођења Св. Ивана Крститеља служила је као катедрала.

Црква Сантa Маријa ин Пунта се налази на рту ("ин пунта") у југозападном дијелу града. Положај јој је услед конфигурацијом терена, тако да је својом јужном и западном страном везана за граске зидине. Спада у ред најстаријих прероманических цркава на Приморју, а дио је комплекса првобитног бене-

диктанског манастира. Познат је помен ове цркве у писму које је папа Климент VI године 1346. упутио цару Душану. Цар Душан је за вријеме свог активног приступа у приморским крајевима, године 1351. у овој цркви издао једну повељу. Фрањевачки ред „Мале браће“ касније преузима цркву и у њој борави до доласка Француза 1807. године. Црква је за разлику од осталих цркава у овом комплексу постављена својом подужом страном у правцу сјевер – југ, а у свом тлоу има облик неправилног правоугаоника са апсидом на јужној и порталом на источној страни. На источној страни је, уз апсиду цркве, дозидан кула-звоник четвртасте основе. В. Кораћ претпоставља да је приземље звоника могло да служи као сакristija. На грађевини се могу препознати неколико периода грађења. Најстарији дио цркве представља наос са апсидом на јужној и порталом на источној страни. На источној страни је, уз апсиду цркве, дозидан кула-звоник четвртасте основе. В. Кораћ претпоставља да је приземље звоника могло да служи као сакristija. На грађевини се могу препознати неколико периода грађења. Најстарији дио цркве представља наос са апсидом на јужној и порталом на источној страни. На источној страни је, уз апсиду цркве, дозидан кула-звоник четвртасте основе. В. Кораћ претпоставља да је приzemље звоника могло да служи као сакristija. На грађевини се могу препознати неколико периода грађења. Најстарији дио цркве представља наос са апсидом на јужној и порталом на источној страни. На источној страни је, уз апсиду цркве, дозидан кула-звоник четвртасте основе. В. Кораћ претпоставља да је приzemље звоника могло да служи као сакristija. На грађевини се могу препознати неколико периода грађења. Најстарији дио цркве представља наос са апсидом на јужној и порталом на источној страни. На источној страни је, уз апсиду цркве, дозидан кула-звоник четвртасте основе. В. Кораћ претпоставља да је приzemље звоника могло да служи као сакristija. На грађевини се могу препознати неколико периода грађења. Најстарији дио цркве представља наос са апсидом на јужној и порталом на источној страни. На источној страни је, уз апсиду цркве, дозидан кула-звоник четвртасте основе. В. Кораћ претпоставља да је приzemље звоника могло да служи као сакristija. На грађевини се могу препознати неколико периода грађења. Најстарији дио цркве представља наос са апсидом на јужној и порталом на источној страни. На источној страни је, уз апсиду цркве, дозидан кула-звоник четвртасте основе. В. Кораћ претпоставља да је приzemље звоника могло да служи као сакristija. На грађевини се могу препознати неколико периода грађења. Најстарији дио цркве представља наос са апсидом на јужној и порталом на источној страни. На источној страни је, уз апсиду цркве, дозидан кула-звоник четвртасте основе. В. Кораћ претпоставља да је приzemље звоника могло да служи као сакristija. На грађевини се могу препознати неколико периода грађења. Најстарији дио цркве представља наос са апсидом на јужној и порталом на источној страни. На источној страни је, уз апсиду цркве, дозидан кула-звоник четвртасте основе. В. Кораћ претпоставља да је приzemље звоника могло да служи као сакristija. На грађевини се могу препознати неколико периода грађења. Најстарији дио цркве представља наос са апсидом на јужној и порталом на источној страни. На источној страни је, уз апсиду цркве, дозидан кула-звоник четвртасте основе. В. Кораћ претпоставља да је приzemље звоника могло да служи као сакristija. На грађевини се могу препознати неколико периода грађења. Најстарији дио цркве представља наос са апсидом на јужној и порталом на источној страни. На источној страни је, уз апсиду цркве, дозидан кула-звоник четвртасте основе. В. Кораћ претпоставља да је приzemље звоника могло да служи као сакristija. На грађевини се могу препознати неколико периода грађења. Најстарији дио цркве представља наос са апсидом на јужној и порталом на источној страни. На источној страни је, уз апсиду цркве, дозидан кула-звоник четвртасте основе. В. Кораћ претпоставља да је приzemље звоника могло да служи као сакristija. На грађевини се могу препознати неколико периода грађења. Најстарији дио цркве представља наос са апсидом на јужној и порталом на источној страни. На источној страни је, уз апсиду цркве, дозидан кула-звоник четвртасте основе. В. Кораћ претпоставља да је приzemље звоника могло да служи као сакristija. На грађевини се могу препознати неколико периода грађења. Најстарији дио цркве представља наос са апсидом на јужној и порталом на источној страни. На источној страни је, уз апсиду цркве, дозидан кула-звоник четвртасте основе. В. Кораћ претпоставља да је приzemље звоника могло да служи као сакristija. На грађевини се могу препознати неколико периода грађења. Најстарији дио цркве представља наос са апсидом на јужној и порталом на источној страни. На источној страни је, уз апсиду цркве, дозидан кула-звоник четвртасте основе. В. Кораћ претпоставља да је приzemље звоника могло да служи као сакristija. На грађевини се могу препознати неколико периода грађења. Најстарији дио цркве представља наос са апсидом на јужној и порталом на источној страни. На источној страни је, уз апсиду цркве, дозидан кула-звоник четвртасте основе. В. Кораћ претпоставља да је приzemље звоника могло да служи као сакristija. На грађевини се могу препознати неколико периода грађења. Најстарији дио цркве представља наос са апсидом на јужној и порталом на источној страни. На источној страни је, уз апсиду цркве, дозидан кула-звоник четвртасте основе. В. Кораћ претпоставља да је приzemље звоника могло да служи као сакristija. На грађевини се могу препознати неколико периода грађења. Најстарији дио цркве представља наос са апсидом на јужној и порталом на источној страни. На источној страни је, уз апсиду цркве, дозидан кула-звоник четвртасте основе. В. Кораћ претпоставља да је приzemље звоника могло да служи као сакristija. На грађевини се могу препознати неколико периода грађења. Најстарији дио цркве представља наос са апсидом на јужној и порталом на источној страни. На источној страни је, уз апсиду цркве, дозидан кула-звоник четвртасте основе. В. Кораћ претпоставља да је приzemље звоника могло да служи као сакristija. На грађевини се могу препознати неколико периода грађења. Најстарији дио цркве представља наос са апсидом на јужној и порталом на источној страни. На источној страни је, уз апсиду цркве, дозидан кула-звоник четвртасте основе. В. Кораћ претпоставља да је приzemље звоника могло да служи као сакristija. На грађевини се могу препознати неколико периода грађења. Најстарији дио цркве представља наос са апсидом на јужној и порталом на источној страни. На источној страни је, уз апсиду цркве, дозидан кула-звоник четвртасте основе. В. Кораћ претпоставља да је приzemље звоника могло да служи као сакristija. На грађевини се могу препознати неколико периода грађења. Најстарији дио цркве представља наос са апсидом на јужној и порталом на источној страни. На источној страни је, уз апсиду цркве, дозидан кула-звоник четвртасте основе. В. Кораћ претпоставља да је приzemље звоника могло да служи као сакristija. На грађевини се могу препознати неколико периода грађења. Најстарији дио цркве представља наос са апсидом на јужној и порталом на источној страни. На источној страни је, уз апсиду цркве, дозидан кула-звоник четвртасте основе. В. Кораћ претпоставља да је приzemље звоника могло да служи као сакristija. На грађевини се могу препознати неколико периода грађења. Најстарији дио цркве представља наос са апсидом на јужној и порталом на источној страни. На источној страни је, уз апсиду цркве, дозидан кула-звоник четвртасте основе. В. Кораћ претпоставља да је приzemље звоника могло да служи као сакristija. На грађевини се могу препознати неколико периода грађења. Најстарији дио цркве представља наос са апсидом на јужној и порталом на источној страни. На источној страни је, уз апсиду цркве, дозидан кула-звоник четвртасте основе. В. Кораћ претпоставља да је приzemље звоника могло да служи као сакristija. На грађевини се могу препознати неколико периода грађења. Најстарији дио цркве представља наос са апсидом на јужној и порталом на источној страни. На источној страни је, уз апсиду цркве, дозидан кула-звоник четвртасте основе. В. Кораћ претпоставља да је приzemље звоника могло да служи као сакristija. На грађевини се могу препознати неколико периода грађења. Најстарији дио цркве представља наос са апсидом на јужној и порталом на источној страни. На источној страни је, уз апсиду цркве, дозидан кула-звоник четвртасте основе. В. Кораћ претпоставља да је приzemље звоника могло да служи као сакristija. На грађевини се могу препознати неколико периода грађења. Најстарији дио цркве представља наос са апсидом на јужној и порталом на источној страни. На источној страни је, уз апсиду цркве, дозидан кула-звоник четвртасте основе. В. Кораћ претпоставља да је приzemље звоника могло да служи као сакristija. На грађевини се могу препознати неколико периода грађења. Најстарији дио цркве представља наос са апсидом на јужној и порталом на источној страни. На источној страни је, уз апсиду цркве, дозидан кула-звоник четвртасте основе. В. Кораћ претпоставља да је приzemље звоника могло да служи као сакristija. На грађевини се могу препознати неколико периода грађења. Најстарији дио цркве представља наос са апсидом на јужној и порталом на источној страни. На источној страни је, уз апсиду цркве, дозидан кула-звоник четвртасте основе. В. Кораћ претпоставља да је приzemље звоника могло да служи као сакristija. На грађевини се могу препознати неколико периода грађења. Најстарији дио

РАЗГОВОР С ПОВОДОМ:

Павел Аксамит, директор музичке школе у Будви

ЖЕЉА ЗВАНА
– КЛАВИР

Полугодишњи концерт младих музичара Будве, одржан 12. јануара ове године у Градској библиотеци, под водом је да са директором **Павелом Аксамитом** разговарам о раду Школе за основно музичко образовање.

Школа за основно музичко образовање у Будви, одлуком СО-е Будва од априла 1991. ради као Јавна установа – до тада је била у склопу Основне школе „Стефан М. Јубишић“. Од свог оснивања школа се сређује са бројним проблемима у свом раду. Више покушаја од стране Школског одбора и мене као директора школе, да се уз помоћ СО као оснивача (онлико колико је то могуће у овим условима) побољшају услови за рад школе, нијесу дали никакве резултате. Так сада, крајем прошле године, скуштина општине је обезбиједила средства да се купе клупе и столове. До сада ученици нијесу имали школске клупе, имамо један радни сто и један омар. У кабинетима за индивидуалну наставу наставници ноге држе на поду па очекујемо да дато обећање (да нам на трајно коришћење уступе и дио најмештајног општине испуни).

• Како успевајете ускладити рад заинтересованих и уписаних ученика, неадекватне кабинете за индивидуалну наставу, мали број инструмената и да ли имају кадровских проблема?

– Школа нема адекватне просторије за одржавање наставе. Прве године рада, септембра 1991. године уписане су 84 ученика, у школској 94/95 години број уписаных ученика је 180, што у просеку значи да се број ученика годишње повећава за 30-40. За индивидуалну наставу имамо само шест кабинета (1 кабинет 10,5 m²), једну ученицу за групну наставу и једну канцеларију од бм. Нема довољно простора где би ученици који немају инструменте кући, могли вјежбати, а и ја као директор немам своју канцеларију. Питање адекватних просторија за рад школе је нешто што се сигурно не може решити „преко ноћи“. Иако је то за нас веома хитно, вјерујемо, да ово није проблем само наше школе и наших ученика и да ћемо сви заједно уз помоћ СО као оснивача наћи нека боља решења. Питање неадекватних просторија за рад је нешто са чиме се сређује и Основна школа у Будви, па би било добро да се о томе заједно размишља. Иначе у школи раде један магистар, два професора, један наставник и три стручна сарадника, укупно седам наставника те се настава одвија без већих проблема.

• Школу за основно музичко образовање похађају дјеца предшколског узраста до оних који завршавају четврти разред једног од четири одсјека.

– У школи ради музичка баштка коју похађају дјеца предшколског узраста до 4-5 година, која ће већ идуће године престати у припремни разред, јер ће и музичка школа трајати осам година као и основна. Ученици похађају наставу на четири одсјека: за клавир, гитару, хармонику и флауту и до сада је највећи интересовање за одсјек за клавир.

• Запажен је и рад „Малог хор-а“

– Школа има два хора: Мали хор који броји 30 ученика и Велики хор који броји 60 ученика. Рад оба хора је запажен они често учествују на разним такмичењима, добитници су више награда и похвала или проблем са којим се срећу је свакако просторија за вјежbanje.

• Како стојите са инструментима и да ли је тачно да сте ви једини Школа за музичко образовање која нема свој клавир.

– Питање инструмената је истичемо као наш проблем број један. Приликом одјављивања од Основне школе, наша школа је да-

мофона и без касетофона.

Наша школа је вјероватно једина за музичко образовање која нема концертни ни полуkoncertni klavir! Не знам да ли је ово потребно коментарисати јер је тешко објаснити да школа годинама ради, да ученици завршавају разреде, одржавају концерте, учествују на свим takmichevima и постижу веома запажене rezultate, а да је тој дјеци ускраћено да бар прије takmicheva vježbaju na klaviru. Дјељете заврши школовање, добије диплому, а klavir u TV ili na nekom od takmicheva.

To je i kључni razlog што Budva ne može biti organizator takmicheva jer ne zadovoljava minimam potrebnih uslova za takmicheva koja bi koristila ne samo našim učenicima već i ciljem gradu.

• Ви сте измак организовали полугodisnji koncert koji је bio izuzetno kvalitetan, uspešan i posjećen.

– Polugodisnje, godisnje i koncerte pred takmichevom uspijevamo da održimo zahtevajući razumiđevanje JU „Grad teatar“ koja nam upusta svoj klavir koji je u takvom stanju da se ne može prenositi, a čija bi generalna opravka koštala sigurno više nego novi polukoncertni klavir. Učenice učenika na polugodisnjem koncertu, održivali su naставnici u svojim klasama, broj niye bio ograničen, a sigurno su to bili naјbolji čaci. Koncert je bio izuzetno posjećen. Mogli ste primijetiti da Gradsko biblioteka nije mogla primiti ni pola posjetioča na ovom koncertu. Mi za sada nemamo drugo rješenje. No, pokušaćemo da nađemo neko rješenje, jer smo obveznici prema našim učenicima, obavezni smo prema ovom gradu i onima koji nas posjećuju na svim koncertima, prema roditeljima naših učenika i svim ljudima našim učenicima.

• На многim takmichevima širom Jugoslavije, diplome i poхвале dobijaju upravo učenici ove škole. Da li imate problem sa odlaskom učenika i naставnika i da li škola finansira odlazak u Beograd, Niš, Podgoricu?

– Naši učenici na svim takmichevima postizkuju zapажene rezultate. Kvalitet nam nikad nije problem, ali затo jesu finansirani. Škola nema sredstava, materijalni troškovi (i kada budu uplaćeni iz Republike) niјесu dovoljni za troškove režije. Sinalazimo se kako znamo i umijemo, molimo, trajimo uglavnom od privatnih preduzeća iz našeg opštine. Jednom nam je CO obezbeđivala odlazak 5 takmичara i 3 naставnika na takmichevu u Nišu. Zahtevajući ulatni Glavnog odabora DPC Crne Gore i nekih privatnih preduzeća iz Budve naših 5 takmичara je moglo bora biti u Nišu četiri dana.

• Nakon školovanja u Budvi mnogi naставljuju u Beogradu kao rezimenco Jelenu Polović koja je kao gost svirala na polugodisnjem koncertu.

– Radojemo se vjenom uspješnom naставku školovanja u Srednjoj muzičkoj školi u Beogradu. To je naša cilj, da u našoj školi stvorimo i materijalne i kadrovske

uslove da učenici koji to mogu i žele sa uspešnom naставom dalje školovanje. A to ne možemo sami. Potrebna nam je pomoć i podrška šire društvene načinu. CO-i i svih privednih subjekata, jer naša škola može biti veoma значајna činilač razvoja muzičke kulture u našoj opštini i republici.

• Koja takmicheva i koncerti vas čekaju u načinom periodu?

– Nakon uspješnog polugodisnjeg planišnog perioda oko 15. juna godišnji koncert koji će biti, nadamo se, organizovan u adekvatnijem prostoru. Od 24-26. marta u Baru održaće se republičko takmichevje u disciplinama: klavir, korova, gitara, kamerni sastavi.

Nakon toga, od 18-21. aprila je Savremeno takmichevje u Herceg Novom u disciplinama: klavir, solo pjevanje i kamerni sastavi za međunarodno takmichevje mladih muzičara „Petar Konočić“ u Beogradu održane se od 5-15. maja 1995. g.

■ Branica Popović

ФЕЉТОН "ПРИМОРСКИХ НОВИНА"

БРАЋА БОЦАРИЋ



Родитељи браће Bočarić

није је да православно, грчко поријекло утицало да се Анастас одлучи за школовање у тој земљи, јер је познато да се већина сликар је времена највише школовала у Минхену и Паризу. Генерал Грујић је и касније одиграо значајну улогу у Анастасовом животу јер му је био вјечни кум 1896. године у Задру када се Bočarić оженио Италијанком из Задра, Аном Тофоло. Грујић је успио и да сачува добар дио Анастасових слика током Првог светског рата у Београду.

Када се обучен академским знањем вратио са Академије Анастас је започео као дворски сликар краља Николе на Цетињу док Шпиро одлази за Италију где је похађао Studio Scuola Disegno 1894. године у наредне године одлази на Regio Instituto di Belle Arti у Венецију. Како је Шпиро био немирног духа није се дugo задржао на Академији већ се враћа у Будву да би се од 1897. године пријоју домаћим снагама и почиње са формирањем грађанске класе, а затим и код младих интелигencija.

Браћа Bočarić су у овој средини и противтежа странцима – аустријским и чешким сликарима који су путовали по Босни, биљежили атрактивне мотиве и односили их у Беч и Пешт. Врло брзо се пријоју домаћим снагама и почиње са формирањем грађанске класе, а затим и код младих интелигencija.

Са првог почетка, како њиховог заједничког, а свакако и појединачног рада, може се сагледати њихова улога и значај у развоју црногорског и босанског херцеговачког сликарства. Не може се сагледати њихова права улога укoliciko се не „истакну прилике у обје ове средине. Када је Црна Гора у питању, морамо се подсетити да интензивнија сликарска дјелатност зачиња са оправданjem да ће се врло брзо истaknuti умјетници као што су: **Teodor Valerio**, Анастас Јовановић, Влахија Буковац, Јарослав Чемрак, Фердо Кикер и други који утичу на формирање најстарије генерације

■ Драгана Ивановић

цирногорских ликовних умјетника. Овој генерацији поред браће Bočarić припадају још и **Марко Грегорић**, **Шпиро Бурановић**, **Илија Шобајић** и **Перо Почек**. Њихова појава је везана за веома тешке моменте у црногорској историји јер се тада одиграва најintenzivnija борба за национално ослобођење.

Слична ситуација одиграва се и у Босни и Херцеговини где се браћа Bočarić појављују у тренутку када ова средина почне своју дуготрајну и мукотрпну борбу за еманципацију. Одмах су прихваћени у круговима тек формиране грађанске класе, а затим и код младих интелигencija.

Браћа Bočarić су у овој средини и противтежа странцима – аустријским и чешким сликарима који су путовали по Босни, биљежили атрактивне мотиве и односили их у Беч и Пешт. Врло брзо се пријоју домаћим снагама и почиње са формирањем грађанске класе, а затим и код младих интелигencija.

Са првог почетка, како њиховог заједничког, а свакако и појединачног рада, може се сагледати њихова улога и значај у развоју црногорског и босанског херцеговачког сликарства. Не може се сагледати њихova права улога укoliciko се не „истакну прилике у обје ове средине. Када је Црна Гора у питању, морамо се подсетити да интензивнија сликарска дјелатност зачиња са оправданjem да ће се врло брзо истaknuti умјетници као што су: **Teodor Valerio**, Анастас Јовановић, Влахија Буковац, Јарослав Чемрак, Фердо Кикер и други који утичу на формирање најстарије генерације

(Наставиће се)

ФРЕСКО СЛИКАРСТВО У МАНАСТИРУ РЕЖЕВИЋИ

ПЕТ РУКУ ДЈЕЛО

У Црној Гори многе цркве и манастири још нијесу осликане. Чекају живописце. Они који воде овдашње манастире, а чије је цркве нијесу живописане, нијесу задовољни појединим умјетnicima.

Манастир Режевићи (из 1223. године) у последњих шеснаест година живописала су петорица умјетnika.

– Годину дана прије земљотреса 1979. године, Драган Марунић почeo је да осlikava цркву светe Trojice, која прије тога никада није bila живописана. Он је осlikao olтарски dio по crkvenim kanonima. Na njegov rad niјesam imao никакvih primjedbi. Живopisaо је Богородицу sa Христом prema freskama nemanićkih manastira, чије је сликарско bogatstvo odavno poznato umjetnicima i narodu, veli iguman manastira Режевићi, Marjadi.

Марунић je напуштио започети посао, a наставио ga познатi kopista fresaka Moma Kneževiћ. Цио oltar pomenuće crkve завршио је Kneževiћ. Црква срећom nije bila много oшtećena u zemljotresu 1979. године, па је Kneževiћ naставио oslikavanje i dijelu broda crkve. Све je radio lijepe, dokle nije završio Likočnu akademiju u Prištini. Одједном je почeo da слика нешто што није u sagalašnosti sa kanonima crkve, ističe Igitman Marjadi. – Sa njim sam prekinuo saradnju i zadnja dva leta posao su načinila dva slikara iz Moskve, Саша и Сергеј чији су prezime ne srećam i sa njima Slavko Tepavčević. Posao још нијесу završili, ali очekujem

њихов ponovni dolazak ovog leta, kada ћe crkva svete Trojice biti potpuno oslikana, вели iguman Marjadi.

Dругa crkva u kompleksu manastira Режевићi, Успење presvetete Bogorodice u kojoj se nalazi живopis iz 18. vijeka, gdje je čuvena Bo-

го родица речевићka у stanju je propadaњa.

Freskse smo u poslednje tri decenije više puta konzervirali, ali ih i dalje napadaju plastični i neopходna im je ruka konzervatora, dodaje iguman Marjadi.

U trećoj crkvi arhijakona Svetog Stevana, ostali su fragmenti freskasa iz doba cara Dušana, kojima je takođe potreba pomoć konzervatora.

C. Papović

UNIS RENT A CAR

11000 BEOGRAD, Cara Uroša 10
Tel. 011/ 634-766;
Fax. 011/ 629-739

Poslovni Budva, CDS Podkošljun
Tel. 086/ 51-427, 51-474

Europcar

У Градској библиотеци одржан је 12. јануара 1995. године ПОЛУГОДИШЊИ КОНЦЕРТ МЛАДИХ МУЗИЧАРА БУДВЕ.

ИЗ СТАРИХ БАУЛА

АНТИКНИ НАЛАЗИ У БУДВИ (3)

У рубрици „Из старих баула“ од идућег броја почињемо објављивати текст Илије Синдика „Однос града Будве према владарима из династије Немањића“, објављеног 1957. године у Београду у „Историјском часопису“ Српске академије наука.

Неке малене флашице са давије ручице (т. зв. амфориске) украшене су често фризом лозице у средини, водоравним обручима или вертикалним ребрима. Има их различитих боја. Кадака по облику и боји опонашају плод датуља; други пут имају око средњег тијела у разним посебним пољима симболичне предмете као ратери, *igreus* (врч), *kantharos*, *syrinx* итд. Има и таквих с већим и мањим, шареним мрљама или са шареним тракама. То су јефтине имитације склощених васа муррена (*millefiori*). Ове финија стакларија била је у раније доба импортирана из сидонских творница; али како се је у римској империји проширио нови изум пухања стакла (око почетка наше ере) израђивали су такво посуде и италијске творнице, касније исто тако у јужној Галији и римској Германији.

Опет нас дакле и стаклени предмети будванске некрополе доводе у рано I стотиће по Кристу.

Јантар који се иначе често налази у овако раним некрополама, досада је слабо заступан у Будви; има само неколико ситних бисера. Из бијеле кости израђен је елегантан суд с посебним поклонцем који је служио за похрањивање накита (т.зв. *daktylotheke*).

Из сребра има двије једноставно у спиралама савијене наруквице и која малена филбула, те пар уломака елегантне здјелице. Било је и посуде брончаног; добро су сачуване 2 флашице из брончаног лима, од једне веће патер остојаје само држак и јаче ивиčне парчије, остало се је истрошило. Исто тако су од већег брончаног врча или сића доспеле до нас само масивне

у „Гласнику Народног универзитета Боке Которске“, година IV, број 1-3, Котор 1938. године (урдник Педраг В. Ковачевић), стране 33-41, објављен је текст „Антички налази у Будви“ аутора др Миховила Абрамића (1884-1962), археолога, директора Археолошког музеја у Сплиту и члана ЈАЗУ, који је објавио низ радова из класичне археологије и епиграфике.

Ручице и лијепе аплике (два пута лавска глава која је служила као изљев, један пут фини моделирана Сатирова глава), производ чувених налаза.

Др Миховил Абрамић

Дубоко смо захвални нашем познатом научнику господију Абрамићу, директору Држ. аРХ. МУЗЕЈА У Сплиту, који се на нашу молбу најпримајући одазвао и наш „Гласник“ почастио овим врло занимљивим чланком. — Даљим откопавањима у Будви присуствовао је неко вријеме г. др Јозо Петровић, кустос Музеја Кнеза Павла из Београда, те је у његовом присуству откопан приличан број гробова из доба као и они горе споменути. Из изјаве г. Петровића у једноме дневном листу простиће, да је најинтересантнији моменат откопавања било откриће једне гробнице са 25 разних костура. У једном гробу уз леш није била сахрањена глава. Недалеко тога гроба нађен је каменом ограђен мали простор и у њему на једној посуди сахрањена сама глава. Није мање интересантан гроб једнога дјетета у коме је, поред минијатурних и керамичких производа, нађено око 20 комада играчака, како изгледа од кости из колена јагњета.

Угодна ми је дужност при крају ових информативних

и других прилога о правним, вјерским и друштвеним обичајима, о поријеклу поједињих братства и породица, о привредној и занатској дјелатности у старој Црној Гори и др. Не мање важна је његова активност на представљању Црне Горе у Енциклопедији Југославије и Етнолошком атласу Југославије, где је лично обрадио неколико стотина јединица.

Јован Вукмановић је заслужан за оснивање и развој Етнографског музеја на Цетињу, био његов директор све до пензионисања. Подстицао је формирање етнографских збирки у другим крајевима Републике, а био је велики заговорник формирања етнографског атласа Југославије, где је лично обрадио неколико стотина јединица.

Треба истаћи и педагошки рад овог заслужног научника и човјека. Више година радио је као професор у средњој школи, а писац је и првих послијератних уџбеника из географије за основне школе у Црној Гори.

Зашао већ у године Јован није престајао да се интересује за развој етнологије, сајетом је говорио о томе што у Црној Гори нема научног

ТРАГОМ ДОКУМЕНТА ПРОШЛОСТИ (41)

СНАБДИЈЕВАЊЕ КОСМАЧА

• Однос према покореним устаницима

Одмах по доласку у Будву пуковник Шенфилд (Схонфелд) покренуо је војне операције ослобођења околине Будве, заузео Дубовицу и уз прикупљање једног батаљона бригаде Дормус напредовао преко Маина ка Поборима. Поборе и форд Станичић је заузела бригада пуковника Фишера (Fischer). Овим догађајима у Војним списима се наводи: „Поједиње индивидуе из мјеста Подострог и Маина, при чему су два тона на 1500 корака веома ефикасно засипали шрапнелима густо запосједнуту шуму и тако омогућили проријање крајњег лијевог крила другог батаљона. Овај батаљон је под командом мајора Валцетела (Walzeltel) напредовао тако енергично ка Космачу, тако да је конвој (десно крило) неometano могao da stigne na vrhove serpentina i zasipala drugi batajlon i batajlon prethodnici konvoja veoma justrrom paljboom iz puskaka, sve dok topovskoj paljbi iz tvrđave i obama brdskim topovima nije uspjelo da dolini i put, koji je tuda kroz serpentine vodio ka tvrđavi, očisti od ustanika koji su se bili u cijevi zatvorenji, a posle ujek nalaze u zatvoru, bez obzira što sam se u mom izještaju od 22 novembra Rec. br. 132 zalagao za njih.“

Пошто тада још није било правила о поступању са устаницима који се добровољно предају, а пошто је другог дана 16. новембра била почела експедиција на Браиће, био сам приморан да их до мого повратка из Браића и добијања детаљних наредби од стране Царско-краљевске команде ставим у превентивни притвор, те сам у ту сврху користио овдашњи цивилни затвор. Кад је у Будву, мислим да је то било 21. новембра стигао окружни начелник Франц, сматрао је да склони да Мањане који су били у цивилном затвору поведе у Котор, где се још увијек налазе у затвору, без обзира што сам се у мом изјештају од 22 новембра Rec. br. 132 zalagao за njih.

Пошто ови именовани, по мом мишљењу, вјероватно нијесу учинили нити више ни мање од осталих устаника који су се били предали а потом неometano otisli svojim kuhama, i posle me je rodjina

„Пандурску цесту“, потом да скрене десно и да се креће ка Космачу у истој висини са главном колоном.

Друга колона (трети батаљон и комара) остала је да стоји испод Маина, при чему су два тона на 1500 корака веома ефикасно засипали шрапнелима густо запосједнуту шуму и тако омогућили проријање крајњег лијевог крила другог батаљона. Овај батаљон је под командом мајора Валцетела (Walzeltel) напредовао тако енергично ка Космачу, тако да је конвој (десно крило) неometano mogao da stigne na vrhove serpentina i zasipala drugi batajlon i batajlon prethodnici konvoja veoma justrrom paljboom iz puskaka, sve dok topovskoj paljbi iz tvrđave i obama brdskim topovima nije uspjelo da dolini i put, koji je tuda kroz serpentine vodio ka tvrđavi, očisti od ustanika koji su se bili u cijevi zatvorenji, a posle ujek nalaze u zatvoru, bez obzira što sam se u mom izještaju od 22 novembra Rec. br. 132 zalagao za njih.

Пошто ови именовани, по мом мишљењу, вјероватно нијесу учинили нити више ни мање од осталих устаника који су се били предали а потом неometano otisli svojim kuhama, i posle me je rodjina



пут за кретање колоне са првијантом.

Неколико минута послије четири сата поподне појачање и колона са првијантом ушли су у тврђаву. У појачању паузи до повратка тегљених животиња чарке су се непrekidno настављале, а на лијевом крилу (мајор Валцетел) све упорније, када је његово крајње лијево крило по густој magli koja je pokrivala obronak, opštro krenulo na ustanike i nastala borba prsa u prsa, pri čemu je polovina pete чете, zasipana baterijom, upala u metež, nakon chega joj je u pomoć prištao jedan dio osme чете под командом поручника Тенеси (Tenesi), који је нападом са голим оружјем устанике примирао на повлачење.

У четврт до пет сати тегљene животиње и батерија биле су враћене на serpentinski put, након чега је услједио марш-повлачење, при чему је устанике пратили само појединачни хици.

Други батаљон (мајор Валцетел) морао је савладати велике потешкоће због терена и напредовао је под снажном палјбом устаника самокораком по корак. Батерија која је гађала трупу, ранила је капетана Ибербахера (Uebenbacher), а усмртила потпоручника Фридела (Friedel). Овај задњи збор јаке магле и даљег напредовања није морao da se snaže.

У вези предатих устаника пуковник Шенфилд је из Будве упутио Царско-краљевску команду трупа у Котору 17. децембра 1869. овај допис:

„Овде се 15. новембра добровољно јавило и предајо оружје шест Мањана и то: Илија Марков Ивановић, Нико Станишић Станишић, Нико Андријан Ивановић, Бело Јован Ивановић, Вуко Васов Вукотић и Марко Лазар Лазовић. Осим њих, то је још 7. новембра учинио 80. годишњи старап



Подмлатка, што су занемарена теренска испитивања и народно благо пропада.

Јован Вукмановић је по следњих година највише боравио у Будви, крају у коме је као млад истраживач и започeo своја истраживања. Нема куће, заека и села у Паштровићима које Јован није више

посетио.

Живио је скромно, ненаметљиво, држећи се оних моралних принципа које су

Марко Миљанов и Стефан

Митров Љубиша истичали као праве вриједностите човјека поднебља.

Др Мирољуб Лукетић

IN MEMORIAM

ЈОВАН ВУКМАНОВИЋ

У ПЕТАК 16. децембра 1994. године умро је у Будви у осамдесетсмој години живота др Јован Вукмановић, научни савјетник, водећи етнolog Црне Горе, један од ријетких наших научника који су се посветили прикупљању, обради, чувању, научном проучавању и објављивању народног блага које је наш народ вјековима стварао кроз разне облике стваралаштва у областима духовне и материјалне културе. На основама Цвијиће школе, као Ердељановић ћак и сарадник, Јован Вукмановић је своја дугогодишња научна истраживања из области антропологије, етнологије, фолклора, социологије и народног живота уопште, базирао на теренским истраживањима, неуморно обилазећи поједине крајеве Црне Горе, биљежећи народне обичаје, стваралаштво, предања, историјску традицију, настојећи да своје закључке са теренских и емпириских истраживања поткрепији архивским изворима и литератуrom. И поред тога што је у послјератном развоју доминирала научна мисао, која је приоритет давала марксистичкој социологији, и тиме у други план стављала етнолошка студија Вукмановић је објавио око осамдесет расправа, чланака

укупних више пута молија да се зауземе за њихово ослобађање, понављам моју молбу Царско-краљевској команди трупа да нареди ослобађање седам горе поменутих особа и пусти их да иду у своју домовину“. Са овим прилогом завршавамо серију написа који су непосредно командовали војним операцијама у Устанку 1869. По ријечима појуног Јока Дапчевића постоји велика документација грађа у Ратном архиву у Бечу везана за овај устанак. Све док се она не проучи и објави за њу ће постојати научни интерес, а без њеног комплетног изједињавања не могу се давати коначни судови о овом Устанку. Отежавајућа је околност што су ови изједињавајући писани руком и готицом (уз употребу скраћеница), а све је мање врсних преводилаца. На напред коришћеним изједињавајућима радила је група преводилаца из Удружења Црне Горе, а неке дјелове изједињавајућа иста која су непосредно командовали војним операцијама у Устанку 1869. По ријечима појуног Јока Дапчевића постоји велика документација грађа у Ратном архиву у Бечу везана за овај устанак. Све док се она не проучи и објави за њу ће постојати научни интерес, а без њеног комплетног изједињавања не могу се давати коначни судови о овом Устанку. Отежавајућа је околност што су ови изједињавајући писани руком и готицом (уз употребу скраћеница), а све је мање врсних преводилаца. На напред коришћеним изједињавајућима радила је група преводилаца из Удружења Црне Горе, а неке дјелове изједињавајућа иста која су непосредно командовали војним операцијама у Устанку 1869. По ријечима појуног Јока Дапчевића постоји велика документација грађа у Ратном архиву у Бечу везана за овај устанак. Све док се она не проучи и објави за њу ће постојати научни интерес, а без њеног комплетног изједињавања не могу се давати коначни судови о овом Устанку. Отежавајућа је околност што су ови изједињавајући писани руком и готицом (уз употребу скраћеница), а све је мање врсних преводилаца. На напред коришћеним изједињавајућима радила је група преводилаца из Удружења Црне Горе, а неке дјелове изједињавајућа иста која су непосредно командовали војним операцијама у Устанку 1869. По ријечима појуног Јока Дапчеви

